

WESTERN

Teri Majls

APACI TOM I MONTALKA

BRUJ 263 0 35 DINARA

ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

WESTERN

269

1991

Teri Majls

APAČI TOM I MONTALKA

X-100

Urednik izdanja
P. MATIĆ

Recenzent
V. DUBRAVČIĆ

Lektor
J. STOJIĆEVIĆ

Izdaje i štampa NIŠJP »DNEVNIK« Novi Sad, Vojvodanskih brigada 7, telefon 021/621-555 ● Žiro račun 65700-603-7711 ● Direktor »Dnevnika« Miodrag Karadžić ● za izdavača: Ilija Vojnović ● Odgovorni urednik: Milorad Predojević ● Grafički urednik: Juliš Arvanitidis ● Sekretar redakcije: Zdenka Karabasil ● Korektor: Dragan Matović

YU ISSN 0353—1287
Rukopisi se ne vraćaju

APAI TOM I MONTALKA

1.

UTVARE PROŠLOSTI

Bio je to onaj deo planinskog masiva Gvadelupe što se zacinjao na severozapadu Teksasa, samo dvadesetak milja od grnice sa Novim Meksikom, koji je plahovita reka Čihua uspela da probije i da u njegovom kamenu useče svoje krivudavo korito. Probijajući se na jug prema reci Rio Grande, ona se povijala duž planinskog masiva punih deset milja prema jugoistoku, da bi tek onda skrenula na jug i ulila se iznad gradića Fabens u Rio Grande.

Tih desetak milja u stenu uklesanog kanjona širokog oko šezdeset pet stopa, u kome se na dubini od oko dve stotine stopa belasa voda Čihue, čas posrebrana zracima meseca, čas pozlaćena zracima sunca, odvajaju najnepristupačniji deo Gvadelupe čineći na izgled nepremostivu prepreku.

I ne samo kanjon Čihue već i goli planinski masiv, što se na tom delu uzdiže gotovo okomito prema nebu, gubeći se u oblaci, siguran su znak da na njega nije kročila ljudska noga.

Takvo uverenje je vladalo u tom kraju te 1855. godine kada počinje ova, u mnogo čemu istinita, priča, puna strave, tajanstvenosti i užasa, kao što je, uostalom, i sama Gvadelupe, za onoga koje ne poznaje ili potcenjuje njene opasnosti.

A da li je to uverenje bilo tačno?

Na to pitanje će odgovor dati događaji koji su zbili u rano jutro jednog toplog septembarskog dana.

Međutim, pre nego što pređemo na njih, da objasnimo još neke pojednosti, koje će u spletu onoga što će se zbiti, ne samo tog jutra već i nekoliko narednih dana, odigrati važnu ulogu.

Naime, gornje ivice kanjona Čihua na celoj toj dužini potpuno su ravne sa okolnim zemljištem na jednoj i drugoj obali. I, dok je leva obala reke, koja predstavlja granicu poslednjeg obronka Gvadelupe, obrasla gustom šumom i šipražjem, koje se postepeno gubi, duž desne ivice kanjona je proređena šuma, koja prelazi u preriju, prema Fabensu i Fort Henkoku.

Tom stazom su tog septembarskog jutra, kao bez duše,

trčale dve osobe držeći se za ruke.

Tačnije rečeno, mladić, visok i mršav, zarastao u bradu i kosu, grozničava pogleda i suvih usana, u košulji koja je, kao i njegove pantalone, bila u ritama, i u čizmama odvojenih donova, kroz koje su mu virili goli okrvavljeni prsti, vukao je krhku, mladu, lepuškastu devojkicu, koja, sudeći po boji kože, nije bila ni belkinja ni Indijanka.

Ako je taj uspaničeni momak izgledao čudno, mlada žena, krupnih i blistavih očiju punih straha, koja se u trku, baš kao i on, često okretala kao da proverava da li ih još uvek gone, izgledala je još čudnije, zbog svoje odeće i nakita.

Na njoj je bila haljina, a preko nje ogrtač. Njena tamnosmeđa kosa bila je, preko čela, povezana srebrnom trakom. Na nogama je imala sandale sa kaiševima koji su se vezivali ispod kolena.

Devojka posrnu.

— Malinće dalje ne može — reče nesigurno na engleskom, naglašavajući, čudno, svaku reč. — Neka beli čovek, koji je zarobio srce Malinće, nastavi sam.

Mladić je uhvati ispod mišica i podiže je.

— Još malo, ljubavi — reče zadihano. — Iza onog brežuljka — pokaza on rukom — nalazi se ranč moga oca. Na njemu su moji roditelji, brat i sestra. Imaćemo pet pušaka i još više koltova. Tada nam oni koji nas gone ništa neće moći.

Poljubi je u čelo. Kao da joj tim poljupcem uli novu snagu, devojka potrča zajedno sa njim.

Napravila je samo dvadesetak koraka, a onda je pala.

— Ne vredi, beli čoveče. Malinćino srce želi da ide s tobom, ali noge ne slušaju. Beži, spasi se bar ti.

S mukom ju je mladić podigao i, noseći je, izdržao nekoliko koraka, a onda je pao zajedno sa njom.

— Idi! Idi! — čuo je njen uspaničeni glas.

— Ostaću sa tobom — reče mladić.

— Oni će nas stići, beli čoveče, pa će te ubiti. Spasavaj se. Tvoja Malinće te moli.

— Bez tebe mi život ništa ne znači — nastavio je mladić odlučnim glasom.

Pogledala ga je i pripila se uz njega.

— Možda su izgubili naš trag, možda su otišli kroz šumu prema velikoj ravnici — izgovorila je devojka reči pune nade, pokušavajući da, zajedno sa njim, ustane.

Još su bili na kolenima kada se iz obližnjeg žbuna začulo šuškanje. Mladić i devojka razrogačenih očiju pogledaše na tu stranu.

Žbun se razgrnu i pred njima se ukazaše dva čudna čoveka. Onaj što se pojavio prvi mogao je imati četrdeset godina i svojim likom veoma je podsećao na devojku, samo je boja njegove kože bila nešto tamnija. Kosa mu je povrh temena bila skupljena i stegnuta srebrnom alkom. Na sebi je imao ogrtač tamne boje, delimično ukrašen raznobojnim sitnim perjem i nekim svetlucavim perlama. Gornje krajeve ogratača spajala je, kao i kod devojke, velika

srebrna kopča u kojoj je ruka veštog majstora izradila reljef sklupčane zmiје sa uzdignutom glavom.

Ispod ogrtača je imao neku vrstu haljine sa kratkim rukavima i dubokim izrezom na grudima, koja mu je dosezala skoro do kolena. Ona je oko pasa bila privezana upletenim gajtanom koji se na krajevima završavao raznobojnim resama.

Na nogama je nosio sandale sa remenjem koje mu je unakrsno obavijalo listove do kolena.

U ruci je držao samo koplje sa bleštavim vrhom od bakra. Tamo gde bi ruka držala koplje prilikom bacanja, bila je namaknuta karika od bele, uglačane kosti.

Muškarac koji se pojavio iza njegovih leđa bio je mlađi, snažniji i jednostavnije odeven. Njegova kosa bila je spreda podrezana do polovine čela, a pozadi je slobodno padala do ramena. Gornji deo tela mu je bio obnažen, dok mu je o pojasu bilo privezano nešto nalik kratkoj kecelji. Umesto sandala, nosio je neku vrstu indijskih mokasina, koje su oko nožnih članaka bile privezane oputom. Taj mladić je u rukama držao luk, a preko leđa tobolac sa strelama. O pojasu mu je visila praćka i kesa puna, verovatno, kamenja.

Stariji muškarac pride mladiću i devojci koji su, čvrsto zagrljeni, ležali na zemlji. Dograbivši devojku za mišicu, on najpre snažno udari nogom mladića u slabinu, pa njegov zagrljaj popusti. Zatim povuče devojku u stranu.

— Beli pas je mislio da će umaći brzim nogama Pokatelas-

ka — izgovori on na ne baš korektnom engleskom jeziku, a oči mu iznad nakostrešenih obrva sevnuše neopisivim prezirom.

Zatim se okrenu devojci.

— Moja kćer Malinće, koja ne zasluđuje da je tako zovem, osramotila je našu porodicu i naše pleme. Malinće zna šta je posle ovoga čeka — završi gnevno.

Devojka na kolenima dopuza do njega, prignu se zemlji, dotače je šakama i kad se uspravi, stavi jednu ruku na čelo. To je bila neka vrsta pozdrava.

— Neka moj pravedni otac radi šta hoće od Malinće — reče ona drtavim glasom, — samo neka poštedi belog čoveka i podari mu slobodu — dodade preklinjući.

Lice njenog oca posive od ljutine. On odskoči u stranu kao da je devojka kužna.

— Malinće je poremetila pamću kad dozvoljava svom jeziku da izgovori takvu glupost — povika.

Za to vreme mladić je klečao na istom mestu i nemoćno posmatrao oca i kćer.

Devojčin otac ponovo obrati pažnju na njega i na nepoznatom jeziku izgovori nešto obraćajući se svom pratiocu.

Ovaj zbaci luk preko ramena, pride mladiću s leđa, uhvati ga ispod obe mišice i uspravi. Zatim ga gotovo odvuče do najbližeg stabla i postavi ga leđima uz drvo, obavijajući mladićeve ruke oko stabla.

— Ne! Ne! — povika mladić videvši kako devojčin otac podiže koplje.

Pokuša da se otme, ali su ga snažne ruke onog momka čvrsto držale uz stablo.

— Nemoj, oče moj! Ne! Moli te tvoja kćer jedinica — vrisnu devojka i baci se ocu pred noge ridajući.

On je odgurnu nogom, pride na tri koraka od stabla od kojeg je mladić svim silama pokušavao da se odvoji, i zamahnu kopljem. Udarac je bio silovit i koplje probi mladićeve grudi zarivši se u drvo.

Krici mladića i devojke odjeknuše istovremeno, stapajući se sa hućanjem vode u kanjonu.

Devojka skoči, još jednom pogleda mladića kome glava klonu na grudi, pa pojuri u pravcu kanjona.

— Malinće! — povika njen otac preneraženo — Stani!

Nije ga poslušala. Iznad provalije u koju je skočila, za trenutak se zaleprša njen ogrtač, te i on nestade u bezdanu.

Brza voda Čihue je zaglušila pad njenog tela, ali po trzaju koji je trenutak kasnije potresao telo njenog, moglo se zaključiti da se baš u tom trenutku telo njegove jedinice razbilo o kamenitu obalu ili nestalo u pomahnitalim talasima reke.

U jednom trenutku, nesrećni otac zakorači prema ivici kanjona, ali se u poslednjem trenutku trže i, okrenuvši se, reče nešto svom pratiocu i uzdignute glave, dostojanstveno, nestade zajedno sa njim iza najbliže okuke.

Njih dvojica su otišli, gotovo bešumno, kao neke utvare. Nepomično telo mladića je i dalje bilo prikovano za stablo, a na samoj ivici kanjona ostala je sandala, koja je ko zna kako, spala sa noge nesrećne Malinće.

UKLETI RANČ

Otprilike dva sata posle ovog stravičnog događaja, koji se zbio kraj kanjona Čihue, jedan jahač na vrancu, čije je čelo krasila trouglasta belega, jahao je lakim kasom preko prerije u pravcu šumice što je skrivala kanjon reke. Po pravcu iz koga je dolazio, moglo se zaključiti da je on u toku protekle noći napustio utvrđenje Fort Henkok.

Pravac u kome je jahao izazivao je čuđenje, pošto je put vodio kroz šumicu, do kanjona i tu se završavao. Da li je to jahaču bilo poznato, te je i pored toga odabrao taj pravac, ili se možda prvi put našao u tom kraju pa je skrenuo sa puta, kao što se to često događa putnicima?

Sunce je počelo već da obasjava Gvadelupe, a jahač se sve više približavao šumici.

Bio je to visok i veoma snažno građen čovek od tridesetak godina, čija je traperska odeća od jelenje kože prosto pucala, zategnuta preko snažnih mišića. Markantno, izbrijano lice, sa jakim obrvama u obliku luka i očima sive boje, uokvirivala je valovita, bujna, svetlosmeđa kosa. Nosio je pripasan pojas sa koltom, lovačkim nožem i mecima, a ispod sedla je provirivao žut i izglačan kundak nove puške.

Spretno je upravljao konjem između proređenog drveća, sve dok nije dospeo u čestar, gde je prepustio konju da bira najpodesniji put.

Ubrzo je izašao na stazu koja je vodila do kanjona i zaustavio konja. Pogledom je dugo šarao po šumi, koja je rasla sa druge strane kanjona, kao i po goros-

tasnom masivu koji se u visinama svojim strmim stranama širio poput rastvorenog cveta.

Priteravši konja do same ivice kanjona, traper pogleda u dubinu.

Divlja reka, oivičena kamenim liticama, stravično je hučala, praveći kovitlace koji su se razbijali o obale i sprudove.

Konj nagonski ustuknu, a on ga potapša umirujuće po vratu, te ga potera niz rečni tok u pravcu brežuljka koji se kroz žbunje nazirao, udaljen oko pola milje odatle.

Nakon jedne krivine, pojavi se kao strela prava staza.

Dok je traper i dalje posmatrao suprotnu obalu kanjona, vranac odjednom frknu i stade.

— Šta je, momče? Šta te je to uplašilo? — reče traper i umirujući pomilova konja po vratu.

Zatim pogleda u pravcu u kome je i konj okrenuo glavu i zadržta od prizora koji mu se ukazao.

Uz jedno debelo stablo, kopljem je bilo prikovano telo mladića u veoma pohabanoj odeći.

Sišavši sa konja, traper pride stablu.

Već na prvi pogled je shvatio da tom jadniku nema spasa.

Podigavši glavu nesrećnog mladića, traper se netremice zagleda u njegovo lice. Nakon izvesnog vremena, prošapta:

— Ne zvao se ja Apači-Tom, ako ovo nije sin rančera Haulenda. Do đavola, kako se ovo dogodilo i čije je koplje kojim je proboden?

Pritisnuvši levom rukom telo uz stablo, desnom obuhvati koplje, okrenu ga malo na obe strane i naglo da iščupa.

Telo mladića kliznu ka zemlji, a iz rane iscuri još malo krvi.

Traper ga uhvati oko pojasa i ispruži na travu. Zatim pogleda koplje, koje za trenutak zaokupi svu njegovu pažnju.

Poznavao je sva indijanska plemena između reka Pekos i Rio Grande: Apače, Komanče, Atakate, Atoke, Kaćine — ogromne rastom, Kijove i Osage: mogao je prepoznati svako koplje, strelu ili tomahavk, pošto je svako pleme na svoj način izrađivalo oružje. Ipak, ovakvo koplje još nije video. Bilo je savršeno izrađeno sa beočugom za ruku, što mu je produžavalo do met i povećavalo probojnost, a umesto vrha od zaoštrenog kamena ili životinjske kosti, imalo je vrh od fino obrađenog bakra, koji je bio oštar poput noža.

Mahinalno pogledavši prema kanjonu, on primeti nešto što takođe privuče njegovu pažnju.

Bila je to sandala, dečja ili ženska, kakvu sigurno niko u Teksasu nije nosio. Džon je bio načinjen od dva sloja debele kože, koji su bili prošiveni. Gornji deo se sastojao od izukrštanih kaiševa, od kojih je jedan služio za vezivanje oko članka. Dugačak remen se, verovatno, vezivao oko listova i zakopčavao neobičnom kopčom koja je, izgleda, bila izrađena od srebra. Sandala je bila tako savršeno izrađena, da on nije mogao da se seti nijedne skvo koja bi mogla da napravi tako nešto.

— Sto mu muka! — promrmlja traper. — Ko je mogao na ovako svirep način da ubije mladog Haulenda?

Odgovora nije bilo, a ni njegov pronicljivi pogled nije mogao da otkrije nikakav trag nečijeg prisustva, osim nekoliko izlomljenih grančica i jedva primetnih otisaka stopala na tlu koje je, najverovatnije, ostavila ovakva ista sandala, samo veća.

— Odneću ga njegovom ocu — reče traper za sebe, te podiže beživotno telo mladića i prebaci ga preko sedla. — Možda će Hemfri Haulend moći da mi kaže nešto više.

Nalazilo se na uzvišenju koje se na tom mestu uzdizalo poput kakve ogromne pečurke izrasle usred ravne prerije. Između uzvišenja na kome je stajao i onog koje se nalazilo nešto niže, udaljeno oko dve stotine koraka u vazdušnoj liniji, a na kojoj su bile izgrađene zgrade Haulendovog ranča, nalazila se dolina kojom je proticao potočić. Sada je bio veoma uzan, tako da je dete moglo da ga preskoči. Čak i to malo vode što je teklo njegovim koritom, predstavljalo je pravu blagodet za ljude i stoku u ovom kraju.

Koliko je mogao da vidi sa tog brežuljka, izgledalo je kao da na ranču nema ni žive duše. Istina, preplašene kokoške zakokodakaše u tom času i to je bilo sve. A pre tri godine, kada je tuda prolazio i prihvatio poziv gostoljubivog Hemfrija Haulenda da prenoći, na ranču je bilo živo kao u košnici.

Pošao je prema ranču, vodeći konja niz golu kosinu.

Stigao je skoro do ograde ranča kad odjeknu pucanj. Zrno projuri visoko iznad njegove glave i on shvati da onaj koji je pucao hoće samo da ga zaplaši.

Ali zašto? Kakva mu opasnost preti od čoveka koji ide pešice i vodi konja preko čijih leđa je prebačen mrtvac?

Zastao je i viknuo:

— Haulende, zar se tako dočekuju stari prijatelji? Nekada ste bili mnogo gostoljubiviji.

— Ko je to? — grmnu muški glas sa prozora sa koga je odjeknuo pucanj.

— Dovoljno sam blizu da me prepoznate.

— Ne poznajem vas i siguran sam da vas nikada do sada nisam video.

— Mora da se šalite, Haulende.

— Koga ste to stavili na sedlo? — upita čovek pomalo drhtavim glasom.

Traper za trenutak ućuta. Morao je ocu nesrećnog mladića da saopšti istinu.

— Na žalost, vašeg mrtvog sina, Haulende.

— Niste mi rekli svoje ime, stranče — prolomi se glas čoveka, a cev puške se ponovo pojavi na prozoru.

— Moje ime je Tom Lin, ali me zovu Apači-Tom.

U tom trenutku se vrata dašćare pored kuće otvoriše i jedan stasiti momak izađe sa uperenom puškom. Prišavši ogradi, pogleda pridošlicu, te spustivši pušku, viknu u pravcu kuće:

— Oče, to je zaista Apači. Prepoznao sam ga. . . Izvolite unutra, Apači — pozva on traperu otvarajući vratnice.

Ovaj ljubazno klimnu glavom i uđe.

— Ti mora da si mlađi Haulendov sin — reče momku.

— Ne, ja sam Džastin Kolman.

— Znači, radiš kod Haulenda?

— Ne, Apači. Ovo nije Haulendov ranč, već mog oca Rokera Kolmana.

— Zar ranije nije pripadao Haulendu?

— Tačno, ali smo ga mi pre godinu dana kupili od njega. Dok su tako razgovarajući prilazili kući, iz nje izađe sredovečan čovek, prerano osedeo, izborana lica, što ga je činilo još starijim.

— Oprostite, Apači, na ovakvom dočeku — reče rančer prihvatajući traperovu ruku, pa prišavši vrancu, malo podiže glavu ubijenog. Lice mu se smrači.

— Da, ovo je Klark Haulend. Bože, kako izgleda. — reče drhtavim glasom — Gde ste ga pronašli, Apači?

— U blizini kanjona.

— Na onoj stazi?

— Tako je.

— Tamo je pronađen i njegov brat Dejvi, a zatim Dik Vikson, Rajan Igen i Kenet Sliter.

— I oni mrtvi?

— Mrtvi.

Kolmanove oči se zamagliše dok je gledao prema Gvadelupe.

— Nadam se da mog Edvina neće zadesiti ista sudbina — reče tiho.

— Neće, oče — reče mladić obgrlivši ga, te pođoše prema ulaznim vratima.

Traper ih je u čudu posmatrao. Od svega onog što je čuo od njih, nije skoro ništa razumeo.

— Apači — trže ga mladićev glas. — Uvešću vašeg konja u koral, a Klarkovo telo uneti u šupu. Kasnije ću ga sahraniti.

— Dodite, Apači — pozva ga rančer. — Dodite na ovaj ukleti ranč. Do sada sam zazirao od

svakoga ko se u poslednje vreme približavao ranču, ali vama se od srca radujem. Ako iko može da mi pomogne u prevelikoj nesreći koja me je zadesila, onda ste to vi. Bog vas blagoslavi što ste ovuda naišli.

*

Traper, rančer Kolman, njegova tiha, reklo bi se zaplašena supruga, sin Džastin i četrnaestogodišnje ljupko devojče, kćer Karlota, sedeli su za kuhinjskim stolom, pili kafu, jeli ukusne kolače koje je gospođa Kolman iznela.

Tih prvih desetak minuta njihovog susreta čule su se samo traperove reči. Do detalja je ispričao kako je pronašao telo Klarka Haulenda i pokazao im koplje kojim je mladić ubijen, kao i neobičnu sandalu koju je našao na ivici kanjona.

— Prvi put se dešava da nalazimo i nešto njihovo — promrmlja rančer zagledajući koplje.

— Šta mislite o ovom koplju?

— Nisam nikada video ovakvo koplje, Apači, iako dobro poznajem neka indijanska plemena. Prvi put se desilo da je neko od onih koje smo našli ubijen baš na toj stazi smrti i to na ovakav način.

Traper se namršti.

— Kako to mislite, Kolmane? — upita ga.

— Samo smo mi za ovih desetak meseci koliko živimo na ovom ranču, pronašli na stazi smrti četiri leša — odgovori rančer. — Najpre leš Dejvida Haulenda, Hemfrijevog sina, zatim

Dika Viksona, pa Rajana Igena i Keneta Slitera. Danas, eto, i Klarkov. Međutim, dok je Klark ubijen na mestu na kom ste zatekli njegovo telo, ostali su ubijeni negde drugde na taj način što im je rasporen grudni koš i iz njega iščupano srce, a zatim su njihova tela ostavljana na stazi smrti.

— Tu stazu smo mi tako nazvali — tiho reče gospođa Kolman. — Ne usudujem se sama da prođem njome.

— Za nju i ne postoji drugi naziv — reče rančer zazdraženo, besno stisnuvši pesnice.

— Ako sam vas dobro razumeo, i vaš sin je nestao? — upita traper i svi se odmah namrgodiše, a gospođa Kolman prinese maramicu ovlaženim očima.

— Dobro ste me razumeli, Apači. Nestao je pre dva meseca — reče rančer duboko uzdahnuvši.

— Kako?

— Kad bih to znao, mnogo štošta bi mi bilo jasnije reče rančer nemoćno raširivši ruke.

— Ispričaj šta se desilo onog jutra, oče — podstaće ga njegov sin.

Rančer ponovo duboko uzdahnu i poče da priča:

— Tog jutra smo Edvin i ja radili oko stoke na pašnjaku koji se nalazi uz šumu što se spušta do staze smrti i kanjona. Edvin je odjahao za teletom koje se izgubilo u šumi i uskoro se vratio goneći ga »Oče — rekao mi je, — učinilo mi se da tamo u šumi čujem plač neke žene. Da pogledam?«. Rekoh mu da pogleda, ali da se ne udaljava i da se brzo vrati, jer mi je njegova pomoć još bila potrebna.

Rančer zastade i obori pogled.

— Šta se zatim desilo?

— Prošlo je već pola sata, a on se nije pojavljivao. Odjednom, iz šume izađe Edvinov konj, ali bez njega.

Glas mu zadrhta i on otpi gutljaj kafe, pa nastavi.

— Uzjahao sam konja i pojurio u šumu. Tragovi Edvinovog konja doveli su me do staze smrti i tu se gubili, odnosno, odatle su se vraćali nazad. Na tom mestu, a nigde u blizini nisam ugledao nikakav drugi trag, niti trag borbe, Edvin kao da je ispario. Od tada od mog sina nema ni traga ni glasa. Prošla su gotovo dva meseca, a ja sa strepnjom, i to samo ja, pošto sam svojim zabranio da se približavaju kanjonu, odjašem do te proklete staze svaki put strahujući da ću naći mrtvo telo svog sina.

— Živ je on, Rokere, živ je naš Edvin — reče njegova supruga drhtavim glasom. — Nešto mi govori da je živ, a majčino srce se nikada ne vara.

— Da. Ali koliko još? Samo nas nada, Apači, održava, inače bismo zapalili ovaj ukleti ranč i odselili se iz ovog kraja, kao što su to učinili Haulendovi, Viksovi, Igenovi i Sliterovi, a oni su živeli još dalje od kanjona Čihua. Svakog dana strepim da se i Džastionu nešto ne dogodi — izvrši gledajući u sina.

— Taj koji je pobio one momke mora da se nalazi negde u blizini, čim svoje žrtve ostavlja na stazi kraj kanjona.

— Gde, Apači, gde? — zavapi rančer. — Pretražili smo sve brežuljke sa ove strane Čihua, svaku stopu. Uspeli smo i da

predemo na drugu stranu kanjona, ali sem pojasa šume duž njega, u kojoj nije bilo nikoga, ostalo su neprohodne kamene litice koje ni diovokoza ne bi savladala. Ali oni ipak negde moraju biti — viknu i podiže uvis koplje i sandalu. — Ovo pripada nekome ko sigurno nije belac, ali nije ni Indijanac, bar ne iz onih plemena koja vi i ja poznajemo.

Nekoliko trenutaka zavlada mučna tišina.

Rančer prvi progovori.

— Šta vas je dovelo u ovaj kraj, Apači? — upita traper.

— Otprilike, sličan problem koji i vas muči. Juče sam bio u vojnom utvrđenju Fort Henkok. Komandant utvrđenja, major Preskot, obavestio me je o nedavnom nestanku kaplara Vuda Džonsona, koji je moj dobar prijatelj. Major mi je rekao da je Džonson nestao pre mesec dana i da je njegov konj pronađen u ovom kraju.

— Ja sam ga pronašao — javi se rančerov sin. — Bio je tu, dole, pored potoka.

— Po opremi smo zaključili da je to vojni konj — nastavi njegov otac. — Odveli smo ga šerifu u Marlajn, a on ga je dalje poslao za Fort Henkok. To je takođe jedna vrsta traga, zar ne Apači?

— Na šta mislite?

— Ljudi su nestali bez traga, ali njihovi konji kao da nisu interesovali zlikovce, što je veoma neuobičajeno.

Gospođa Kolman im je sipala još kafe u šolje. Dok je sipala kafu traperu, ona mu reče:

— O vama smo mnogo slušali i divili vam se. Kad sam maločas čula da ste to vi došli, srce mi je

zadrhtalo od nade. Molim vas, pomozite nam da pronađemo sina.

— Uveravam vas da ću učiniti sve što je u mojoj moći, gospodo — uzvрати traper. — Nadam se da ću pronaći bar nešto, ukoliko mi na nekoliko dana ukažete gostoprimstvo.

— Ostanite koliko god želite, Apači — reče rančer nešto vedrijim glasom. — Iskreno, i mi se osećamo sigurnijim kada ste u našem društvu.

Toga dana, kao i sledećeg, traper je uzalud motrio na stazu kraj kanjona, na jednu i drugu obalu Čihuae, na gorostasni masiv Gvadelupe i brežuljke naspram njega. Nije video ništa što bi pobudilo njegovu pažnju ili podozrenje. Čak su i tri jahača, koji su putovali iz Barstova za Fabens, mirno prošla onom istom stazom koju su Kolmanovi nazvali stazom smrti.

Drugog dana, razočaran, baš kao i njegov domaćin, traper se vratio na ranč sa namerom da sledećeg jutra, neobavljena posla, nastavi put prema planini Apača.

Do toga, međutim, nije došlo, jer se trećeg jutra dogodilo nešto što je njegov put odložilo za nekoliko dana, a traperu uvuklo u avanturu punu neočekivanih zbivanja i neshvatljivih obrta.

3.

PRIVIDANJE ILI STVARNOST

Nije pojahao konja, pošto kanjon nije bio daleko, a i lakše se kretao idući pešice.

Spustivši se kosinom, koja je spajala dva brežuljka iznad po-

točića, zašao je u šumu koja se protezala dve-tri milje duž staze i kanjona i po širini zalazila u preriju nekoliko koraka, proređujući se sve više, udaljavajući se od kanjona Čihue.

Baš tada se nešto dogodi.

Nije se tačno sećao kojim redosledom su događaji usledili, da li je najpre čuo u šumici nekakav melodičan ženski glas kako peva, ili je prvo video dva konjanika koji su jahali kroz proređeni deo šume. Bilo kako bilo, tek ona dva konjanika zaustaviše konje osluškujući, a onda, kada je jedan od njih pokazao rukom prema šumi i kanjonu, krenuše u tom pravcu.

Prosudio je da su i oni čuli glas žene i da su krenuli u tom pravcu.

Bio je u prednosti, iako je išao pešice. Sa mesta na kome se nalazio, mogao je da prođe prečicom kroz šumu i da pre one dvojice dođe do mesta gde se čulo pevanje.

Lako kao jelen, trčao je kroz šumu, preskakao natrula, oborena stabla, probijao se kroz šiprag i nečujno prelazio proplanke obrasle mekom, smaragdno-zelenom travom.

Glas žene postajao je sve bliži, sve jasniji, a pesma zanosnija.

Prešavši još nekoliko desetina koraka, traper ju je ugledao. Sakrivši se iza jednog stabla, gledao je kao opčinjen, ne verujući svojim očima.

Na maloj čistini između gorostasnih stabala, ugledao je lepu, visoku i vitku mladu devojkicu kako peva i bere šumsko cveće.

Bio je fasciniran njenim izgledom i neobičnom odećom, ne

stigavši da pomisli šta takva devojka radi na tom opasnom i pustom mestu.

To prekrasno stvorenje, koje je pre ličilo na tvorevinu ljudske mašte, nego na stvarnost, i dalje je pevušilo uspravljajući se povremeno i motreći kroz šumu na sve strane, kao da nekoga očekuje.

Lice, koje je bilo uokvireno kao gar crnom, bujnom kosom, stegnutom iznad ušiju nakitom koji je bleštao kao da je od zlata, bilo je nešto svetlije od lica Indijanke, ali ne tako svetlo kao lice bele žene.

Baš ta, pomalo preplanula boja lica, davala joj je posebnu draž. Nije se znalo šta je na njoj lepše: bujna, valovita kosa koja je slobodno padala niz leđa, predivne zelene oči, mali pravilan nos iznad divno izvajanih crvenih, punačkih usana, koje su povremeno otkrivale kao sneg bele i pravilne zube, ili male, uz glavu priljubene uši na kojima su visile zlatne minduše sa po jednim blistavim rubinom, koji su na suncu blistali prelivajući se u boju vatre.

Pogled mu skliznu na njemu neobičnu odeću. Dugačka haljina od tanke tkanine dopirala joj je skoro do zemlje. Gornji deo haljine se pripijao uz telo, ističući njegovu vitkost i obline još nedovoljno razvijene, ali ipak savršene. Donji deo haljine se u nekoliko nabora širio i lepršao na povetarcu pri svakom koraku.

Na dugom, vitkom vratu, niz grudi joj se klatio zlatan lanac, načinjen od sićušnih, majstorski spojenih karika, na čijem je donjem delu bio medaljon sa ugrađenim dragim kamenom.

Dok je traper posmatrao njene lepe ruke dugih prstiju, plašt od svetloplave tkanine sa perlama, raznobojnim sitnim ptičijim perjem i zlatnim vezom, koji se na grudima zakopavao velikom, zlatnom kopčom sa topazom u sredini, posebnu pažnju mu privukoše njene sandale, koje su bile iste kao i sandala koju je pronašao pre dva dana na ivici kanjona.

Protrljao je oči, kao da ne veruje u ono što vidi. Međutim, to prekrasno priviđenje nije nestalo. To i nije bilo priviđenje, već žena od krvi i mesa, koja je i dalje pevala, osvrćući se na sve strane.

U tom trenutku i traper i devojka se trgoše.

U blizini se začu krckanje grančica, a zatim nečiji promukli glas:

— Mora da je tu negde, Kite.

— I ja bih se zakleo da je glas odavde došao — reče drugi muškarac.

Mislio je da će se devojka uplašiti začuvši nepoznate glasove, ali to se nije desilo. Preko lica joj prolete letimičan osmeh i ona se uspravi te pogleda na onu stranu odakle su dolazili glasovi.

Najzad, na proplanak izjahaše dva konjanika. Nije se znalo koji je od njih dvojice stariji i ružniji. Nijedan od njih nije imao manje od šezdeset godina.

Traper primeti kako se devojka tek tada trže i uplašeno ustuknu, te nešto kao senka razočaranja prelete preko njenog dražesnog lica. Izgledalo je kao da će svakog časa potrčati kroz šumu prema stazi i kanjonu.

Već je bila jednom rukom malo zadigla haljinu da joj ne bi smetala u trku, dok joj je druga ruka pošla prema nedrima, kao da odatle nešto izvuče. Kad jedan od one dvojice, prozrevši njenu nameru, potera konja na tu stranu, preprečivši joj na taj način put.

— Vidiš li ti ovo, Fredi? — reče jedan od dva jahača, šušljetajući kroz bezuba usta — Neka me grom pogodi ako ovaj nakit na njoj nije od zlata.

— I ja tako mislim, Kite — zakrešta Fredi — U zlato se bar razumem... Hej, gospodice, odakud i sami u ovoj divljini? — upita je i okrenu se unaokolo, ne bi li koga ugledao.

Devojka mu ne odgovori, već samo ustaknu korak, prenoseći i dalje svoj uplašeni pogled sa jednog jahača na drugog.

— Dodavola — reče bezubi — Lepa je.

— Veoma je lepa — potvrdi njegov drug.

— Eh, što nisam nešto mlađi. Tada bih od nje zatražio nešto drugo, umesto ovog zlata.

— Prošla su ta vremena, Kite, kad nas je ono drugo interesovalo — zacereka se njegov drug. — Da mi uzmemo od nje ono što je sada za nas vrednije, pa da se što pre izgubimo odavde. Ne verujem da je ovde došla sama.

— Slušaj, devojko — reče bezubi. — Skini taj zlatni lanac, minduše, narukvice i kopču sa ogrtača... i taj zlatni beočug sa čela, i to brzo.

Devojka je oklevala.

— Jesi li čula šta sam rekao!? — izdera se bezubi. — Bolje da mi to dobrovoljno daš nego da ti ja na silu uzmem.

Njegov drug se ponovo zace-
reka.

Devojka zatrepta uplašeno i
klimnu glavom u znak da će ga
poslušati.

— Vidiš, razume naš jezik —
javi se bezubi. — Hajde, mala,
požuri.

Dok je skidala zlatan beočug
sa čela, i oslobodivši kosu koja
joj pade po licu i leđima, traper
izađe iz svog skrovišta sa kol-
tom u ruci.

Svi ga istovremeno primetiše:
devojčine oči blesnuše od sreće i
nade za spas.

Bezubi nije hteo da se pomiri
sa tim da izgubi tako dragoceni
plen. Njegova ruka polete pre-
ma dršci kolta.

Samo što je učinio taj pokret,
metak iz traperovog oružja ga
pogodi u mišicu, ali to ga ne
smiri. Uz bolnu grimasu, preba-
ci kolt u drugu ruku i podiže ga
prema traperu, koji ponovo za-
puca. Bezubi pade pogođen po-
sred grudi.

— Hoćeš li i ti da prodeš kao
tvoj drug, zlikovče? — upita tra-
per uperivši pištolj u drugog
razbojnika.

Ovaj podiže ruke iznad glave
u znak predaje.

— Mi smo se samo šalili — za-
muckavao je razbojnik.

— Znam ja kako bi se ta vaša
šala završila — odreza traper
prilazeći mu.

Najpre mu izvuče pušku ispod
sedla i isprazni je, pa to isto ura-
di sa koltom.

— A sada, pokupi svog druga i
gubi se odavde što pre — naredi
traper.

Bandit ga posluša. Uz traper-
ovu pomoć, prebaci bezubog pre-
ko sedla njegovog konja, pojaha

svog i vodeći za uzdu konja sa
mrtvim telom, nestade u šumi.

*

Traper najzad obrati pažnju na
devojku.

Nikada ga još niko nije po-
smatrao sa toliko divljenja i na-
klonosti, kao ova devojka. Oči
su joj blistale, usne se smešile,
grudi nadimale, a celo telo lako
podrhtavalo, delom i od straha
koji je pretrpela.

On pokuša da je smiri.

— Ne plašite se — nasmeši joj
se on. — Opasnost je prošla, a ja
vam neću ništa učiniti nažao.

Još neko vreme ga je zadržlje-
no posmatrala, odmeravajući ga
na kraju od glave do pete. Naj-
zad je progovorila:

— Kako da zahvali Montalka,
sestra velikog Melćoreha i prau-
nuka premudrog Teutileo, be-
lom čoveku koji ju je spasao?
Hvala ti, beli čoveče. Da nije bilo
tebe, ko zna šta bi se desilo sa
Montalkom.

Glas joj je bio tih, mek, melo-
dičan i baršunast, tako da ga
prode prijatna jeza. Govorila je
engleski dosta dobro, sa izves-
nim stranim naglaskom.

— Gde su tvoji? — upita je tra-
per i pogleda unaokolo.

— Nisu u blizini, spasioće moj.

— Onda si, zaista, bila ne-
smotrena, kada si se sama toli-
ko udaljila. Gde je tvoj konj? Ot-
pratiću te.

— Montalka nema konja i ni-
kada ga još nije uzjahala.

Njeni odgovori su ga sve više
zbunjivali. Već je skoro zabora-
vio zbog čega je tog jutra došao
na to mesto. Nijednog trenutka
nije pomislio da ta lepotica ima

nekakve veze sa onim što je tražio.

— Kako se zoveš? — upitao ju je, mada je pretpostavio da bi reči »Montalka«, koju je nekoliko puta ponovila, mogla biti njeno ime.

— Moja pokojna majka, moj brat Melcoreh i moj drugi praded Teutileo zovu me Montalka, a moj beli otac mi je da ime Kora — odgovori devojka ponovo ga zbunivši. — Kako se zove beli čovek?

— Tom.

— Tom! — ponovila je. — Imena ljudi iz tvog naroda se lako izgovaraju. Tvoje ime mi se dopada — reče, nežno ga pogledavši.

— Kom plemenu pripadaš?

— Ubrzo ćeš saznati. Beli čovek je rekao da će me otpratiti.

— Hoću.

— Montalka je veoma srećna zbog toga.

— Kako se zove tvoje pleme?

— nastojao je da ipak nešto sazna.

— Uskoro, moj spasioče, uskoro ćeš dobiti odgovore na sva pitanja — reče devojka, ponovo izbegavši direktan odgovor. Zatim mu pride i uhvativši ga za ruku, povede ga kroz šumu u pravcu kanjona.

— Ne možemo na tu stranu — opomenu je traper. — Tamo su kanjon i reka.

Ljupko mu se osmehnuvši, devojka reče:

— Možemo. Montalka moli belog čoveka da pođe sa njom.

Da li se to slučajno ili namerno desilo, tek, izvela ga je na stazu, tačno na onom mestu na kome se nalazilo stablo za koje je bilo prikovano telo Klarka Hau-

lenda. letimično je pogledala okrvavljeno drvo i travu ispod njega i, praveći se da ništa nije videla, pošla prema krivini staze.

Išla je graciozno korak ispred njega, da bi se na svakih pet-šest koraka osvrnula i osmehnula.

— Beli čovek se dopada Montalki... veoma — rekla je zaustavivši se i okrenuvši se prema kanjonu.

— I ti se meni dopadaš — priznao je. — Zašto smo stali?

— Da predemo na drugu stranu — odgovori devojka.

Pogledao ju je sumnjičavo, kao da se pita da li je ova lepotica pri čistoj svesti.

— Ti mora da se šališ. Ni najbolji konj ne bi mogao da preskoči ovu provaliju.

— Montalka i njen spasilac će je lako preskočiti — reče devojka zvonko se nasmejavši.

Zavukla je ruku u nedra i izvukla nekakvu kratku cevčicu. Tek tada je ugledao tanku nit oko vrata, skrivenu ispod zlatnog lanca, o kojoj je ta cevčica visila. Prinela ju je usnama i dunula.

Potmuli huk vode presekao je prodoran, jednotoni zvuk, koji se sigurno daleko čuo.

Traper umalo ne uzviknu od iznenađenja, kad se iz spleta omorika i jela na drugoj strani kanjona, pojavi improvizovani most, načinjen od dve jelove mladice, spojene daščicama. Most se lagano spuštao, a njemu se činilo kao da on pada s neba, jer je bio veoma vešto kamufliran na drugoj strani, u gustom zelenilu.

Tek što je devojka stupila na most, a on zakoračio iza nje, kad

se dogodi nešto što je moglo biti kobno za oboje.

Traperu se učni da, pored hucanja reke, čuje neki zvižduk koji je bio sličan zvuku odapete strele.

Istog trenutka, iza sebe začu ljudski krik i on se okrenu.

Za trenutak je uspeo da prepozna onog razbojnika, kome je poštedeo život, kako se sa strelom zabodenom u grlo uspravlja na konju uzdignutih ruku sa koltom u jednoj ruci, i kako odmah zatim nestaje u čestaru.

Devojku kao da nije uzbudilo to što se dogodilo.

— To su prijatelji koji se brinu o Montalkinoj bezbednosti — objasnila je. — Da tebe nije bilo, ove cevčica bi mi pomogla da ih pozovem, a tada bi ona dvojica prošli mnogo gore nego što su prošli u sukobu sa tobom.

— Ne vidim nikoga — odvrati traper naprežući oči ne bi li na drugoj strani video one koji su spustili most, a i spasli mu život.

Uzalud je naprezao vid. Pored toga što nikoga nije video, sve unaokolo je bilo mirno: nije se pomerala nijedna grančica, nijedan listić. Izgledalo je kao da preko nema ni žive duše.

Polako predoše na drugu stranu.

Devojka ga uvede u šiprag ne zaustavljajući se. Uspeo je samo da se u hodu okrene i da vidi kako se most polako, ali sigurno uspravlja i uranja u zelenilo.

— Koliko ti je godina? — upita traper kada su malo kasnije izlazili iz šume i stupali na kameniti predeo podnožja Gvadelupe, na kome se moglo videti samo nekoliko zakržljalih stabala

i pokoji žbun, ili džinovski kaktus.

— Danas sam napunila sedamnaest — reče uz blistav osmeh.

— Mislio sam da si dve-tri godine starija.

— Kod nas žene u mojim godinama, pa i mlade, već rađaju. Zar beli ljudi ne vole mlade žene? — pogleda ga vragolasto ispod oka.

— Vole, i te kako!

— A moj spasilac? — upita ona ispitivački ga gledajući.

— I on — osmehnu se traper.

— Onda je sve u redu.

Zatapšala je radosno rukama i prišla mu. Dve gornje trake na njegovoj košulji su bile razvezane, a ona razveza još jednu i rastvori mu košulju. Zadivljeno je gledala njegove maljave, široke grudi, a onda prošla prstima i jedne i druge ruke kroz guste, kovdržave dlake.

— Muškarci iz mog plemena nemaju ovo — rekla je. — Njihove grudi su gole, kao kod žena. Ovo mi se više dopada.

— Onda si ti, ipak, Indijanka. Grudi Indijanaca nisu obrasle dlakom — pokušao je još jednom da dozna ime njenog plemena. — Ima li u tvom plemenu belih ljudi?

Devojka preču pitanje i poče da skakuće s kamena na kamen, grabeći uz brdo.

Traper nije prestao da je zapitkuje.

— Kad si mi objašnjavala ko si, rekla si da si sestra velikog Melcoreha i praunuka mudrog Teutilea.

— Beli čovek je dobro zapamtio.

— Zbog čega nisi rekla čija si kćerka?

— Otac Montalke nije tako poznat. Uostalom, on nije živ.

Ponovo mu je izmakla nekoliko koraka.

Divio se njenoj spretnosti i лакоći s kojom je pronalazila najpogodnija mesta prilikom penjanja, jer staze u tom kamenjaru nije bilo. S mukom ju je dostizao, pošto su se njegove mikasine skoro sasvim pocepale, ali su zato njene sandale bile čitave i prilagođene baš za ovakav teren. Kamenje mu je već povredilo noge i ona primeti da on hramlje.

— Beli čovek se povredio? — upita ga.

— Malo.

— Uskoro ćemo otići i Montalka će ti namazati rane melemom.

Pogledao je prema okomitoj ivici prema kojoj su se penjali i zaključio da će mučnom putu uskoro doći kraj. Upitao se kuda će krenuti kad se popnu do litice. Ona je bila tako glatka i okomita, da je bilo nemoguće uspeti se uz nju.

— Kuda me vodiš? — upita on devojkicu.

Devojčin odgovor natera ga da se zamisli:

— Tamo odakle se bez moje pomoći ne možeš vratiti.

— Onda je bolje da ne idem dalje, već da se odmah vratim — reče traper pomalo se šaleći.

Devojka ga prvi put pogleda ozbiljno, bez smeška u očima i reče:

— Kasno je, beli čoveče. Ubili bi te oni pored reke, čim bi te ugledali samog, a Montalka ni-

kako ne bi htela da te izgubi, jer si joj potreban.

— Potreban!?

— Veoma potreban. Osim toga, Montalka je bila sigurna da beli čovek ne spada u one koji se plaše.

Ta inteligentna devojka pogodila ga je u pravo mesto. Muška sujeta u njemu je reagovala na odgovarajući način.

— Kad je tako, a ti me vodi dalje — rekao je energično i krenuo za njom.

Nije ga dugo vodila, pošto se od litice do koje su stigli nije moglo dalje.

— Stigli smo — rekla je i pokazala rukom na stenu.

Pogledao je u liticu, pa u nju. Obrve mu se skupiše, a čelo namršti.

— Ovo mora da je neka od tvojih šala — reče pomalo uvređeno, pogledavši je sa izvesnom ljutnjom.

Umesto odgovora, devojka podiže kamen sa zemlje i njime tri puta udari u onaj deo litice koji se nalazio tačno ispred nje i koji je bio upadljivo ravniji, kao da je ljudska ruka na toj površini, veličine običnih vrata, uklonila sve izbočine i udubljenja, a da se pri tom nije mogla primećivati nikakva upadljiva promena. Zatim je ponovo izvukla onu cevčicu i dunula u nju dva puta dugo.

RAJSKA DOLINA

Začu se nekakva škripa i traper ugleda kako se ta kamena, uglačana površina pomera i kako se iza nje ukazuje otvor, koji se uskoro proširi, tako da su mogli proći malo se ukosivši.

Još dok je prolazio kroz otvor, ugledao je s druge strane čoveka koji je od odeće imao samo pregaču oko pojasa, a na nogama nešto slično sandalama koje je nosila devojka. Kosa mu je bila razbarušena i skrivala lice skoro do pola. Sudeći po njegovom izgledu, traper zaključi da se pred njim nalazi Indijanac iz plemena za koje još nije čuo.

Indijanac pade na kolena pred devojkom i snagu gornji deo tela do zemlje dodirujući je šakama. Zatim desnu šaku stavi na čelo. Posle tog pozdrava u kome se ogledalo veliko poštovanje prema devojci, stražar uze svoje koplje i zavuče se u udubljenje u litici u koje je moglo stati još nekoliko ljudi.

Za sve to vreme, niko od njih nije progovorio ni reč, niti je stražar njemu posvetio ikakvu pažnju.

Indijančevo koplje ne izmače traperovoj pažnji. Bilo je to isto onakvo koplje sa bakarnim vrhom i beočugom, ali ne od bele, uglačane kosti, već od drveta. Bilo je gotovo isto onakvo kakvim je proboden Klark Haulend.

I baš kad je hteo da postavi pitanje koje mu se u tom trenutku nametnulo, osetio kako ga devojka vuče za rukav.

— Neka beli čovek pođe za Montalkom — reče.

Pogledao je oko sebe. Litica kroz koju su na tako volšeban način prošli, pela se na tom istom mestu oko tri stotine stopa uvis. Između tog prirodnog zida i nove litice koja se isprečila pred njima i bila još veća od one iza njih, nalazio se uzani prolaz, negde toliko strm, da su na tom

mestu bile uklesane stepenice, a sa strane postavljeni rukohvati.

Devojka je i ovog puta išla ispred njega. Na jednom mestu pre nego što je uspela da se uhvati za rukohvat, okliznula se i poletela naniže. Loše bi prošla da je traper nije snažno zgrabio i privukao sebi.

S olakšanjem odahnuvši, devojka reče:

— Šta bih ja bez mog belog spasioca?

Odmah zatim mu je obavila ruke oko vrata i priljubila svoje lice uz njegovo.

Na svojim grudima osetio je čvrstinu njenih dojki, koje su se, što od straha, a više od uzbuđenja, uzburkano dizale i spuštale, dok joj je celo telo podrhtavalo kao stabljika na vetru.

Ubrzo ga je oslobodila svog zagrljaja, podarila mu još jedan blistavi osmeh i nastavila da se penje sa mnogo većom oprežnošću nego do tada.

Desetak minuta kasnije taj uzani prolaz između litica pretvori se u neveliki, zaravnjeni plato. Prva litica se završavala. U stvari, ona se uzdizala još samo dvadesetak stopa iznad platoa, produžavajući se da bi se uskoro sasvim utopila u masiv. Druga, koja im je stalno zaprećavala put, savijala se na levo, stvarajući tako taj plato.

Montalka je zastala. Prihvatila je kraj svog ogrtača i njime obrisala oznojeno lice. Zatim je ponovo, bez reči, sa divljenjem posmatrala traperu, a u pogledu joj se mogla naslutiti prikrivena žudnja.

Iskoristivši predah, traper priđe velikoj pukotini u prvoj litici.

S visine od blizu hiljadu stopa, pred njegovim očima pukao je pogled na kanjon Čihua, koja se kao neka ogromna zmija vijugala oko tog dela Gvadelupe i tekla kroz beskrajnu ravnicu prema Fabensu i Fort Henkoku. U daljini je ugledao i ranč Rokera Kolmana.

Setio se kako mu je devojka rekla da idu tamo odakle se bez njene pomoći neće moći vratiti. Gotovo se nasmejavao tim rečima. Bilo je u njegovom dotadašnjem životu još težih situacija iz kojih se izvlačio sam, bez tuđe pomoći. Put u nepoznato i neizvesnost nikada ga nije plašio, samo je još više podsticao njegovu znatiželju. Najzad, bio je na putu da reši misteriju koja je plašila i skupo koštala rančere tog kraja. Pored toga, ova lepotica ga je privlačila kao magnet i da nije bilo ničega osim nje, sigurno ne bi odustao od puta.

Vratio se devojci i napregnuo sluh. Učinilo mu se da odnekud čuje žagor koji je ličio na udaljeni ljudski govor, pomešan sa zvucima prirode.

Prišao je ivici platoa, tamo gde je litica postala zavojita. Dalje se nije moglo, ali ispod sebe, na udaljenosti od oko osamnaest stopa, ugledao je drugu, manju zaravan, koja je kao neka terasa štrčala nad provalijom što je na sve strane zjapila.

— Da li je beli čovek spreman da vidi Rajsku dolinu? — upita ga devojka.

— Dolina u ovom kamenjaru? — nasmejavao se.

— Da. U ovom kamenjaru — ponovi devojka njegove reči. — Bolje rečeno, iza ove litice is-

pred nas — završi pokazujući ispred sebe.

— Da se neće opet otvoriti neka tajna vrata u steni? — našalio se.

— Ovog puta to nije potrebno. Došla je do samog zavijutka, a on krenu za njom.

Još jedan korak i novo iznenađenje. Na zaravni ispod njih, na steni na kojoj se nalazi terasa, pojavio se otvor, mnogo širi od onog kroz koji su prošli. Međutim, dok je taj otvor sa ove strane bio u polutami, iskošeni i nagnuti hodnik i izlaz bleštali su u sunčevoj svetlosti.

U prvom trenutku, osim bleska svetlosti i kamene litice ispred sebe, nije video ništa drugo. Gde je ta Rajska dolina koju je devojka spomenula?

Onaj žamor se, međutim, čuo još jasnije i dolazio je kroz taj tunel. Sada je već mogao da razazna veselu ciku dece u bezbrižnoj igri.

Uhvatila ga je ispod ruke i prikljubila se uz njega.

— Tamo je Rajska dolina, beli čoveče — rekla je vidno uzbuđena. — Tamo nas očekuje ono zbog čega je Montalka sišla tog jutra u dolinu kraj reke, među bele ljude, očekujući da naiđe njen čovek. Montalka jedva čeka da uvede belog čoveka u kuću velikog Melcoreha i mudrog Teutilea.

Traper se upita kako će sići do tog tunela, jer se staza tu završila, a donju zaravan odvajala kao staklo glatka stena.

— Kako ćemo sići do te tvoje Rajske doline? — upita je.

— Veoma lako, beli čoveče — reče ona osmehujući se i vadeći

onu cevčicu iz nedara. Zatim tri puta dunu u nju.

Čim je to učinila, lestve od jakog užeta spustiše se odozgo tačno do terase ispred ulaza u tunel.

Devojka ih prihvati i spusti se. Traper učini isto.

Kad ona ponovo dunu u cevčicu, lestve se podigoše.

— Put prema Rajskoj dolini je slobodan, beli čoveče — reče devojka i pokaza mu kratak tunel.

Zatim zajedno prodoše ispod kamenog svoda.

— Ne, to je nemoguće — uzviknu Apači—Tom i zaneme pred prizorom koji se ukazao.

Pred sobom ugleda ogromnu zelenu dolinu koja se prostirala kao tepih išaran cvećem i drvećem i njega zadivi neopisiva lepota tog prizora.

Izgledalo je kao da je neko sa svih strana Teksasa doneo najplodniju zemlju i njome ispunio nekadašnji vulkanski krater, stvorivši tako blago talasastu površinu dugu preko tri stotine koraka, a nešto manje široku.

Okolo i iznad te prostrane ravnice, uzdizale su se visoke kamene litice, šireći se pri vrhu, te su spolja izgledale kao ogroman, rastvoreni cvet, koji je skrivao u sebi ovu Rajsku dolinu.

Traper poče detaljnije da posmatra dolinu.

Pogled mu se, najpre, zaustavi na nečemu što je bleštalo poput ogledala i što ga je u prvom trenutku zaslepilo svojim sjajem. Bilo je to malo jezero, bistro kao suza, u kome se ogledalo sve ono što s oko njega nalazilo.

Oko njega se igrao i cičao čopor dece, jureći se i brčkajući u plićaku.

Samo tridesetak koraka od jezera, uzdizala se neobična građevina od kamena. Imala je terasasti oblik, završavajući se kao zarubljena piramida. Na istočnoj strani, bile su uklesane stepenice koje su vodile do širokog podnožja i uzanog vrha.

Tamo gore, između četiri ovalna stuba, koji su držali ravnu krovnu konstrukciju od kamenih ploča, nalazio se kameni kip i do njega velika, duguljasta kamena ploča, postavljena na čvrstom postolju, u obliku nešto šireg četvrtastog stuba.

Takvu građevinu traper još nikada nije video, a mnogo toga je prošao.

Njegovo čuđenje nije prestajalo.

Na blagoj uzvišici, između jezera i te neobične građevine, bilo je podignuto nekoliko zgrada od kamena sa ravnim krovom. Svaka od njih je bila jednospratna izuzev one u sredini koja je bila najviša i najlepša. Na oba kraja krova, imala je još po jednu četvorouglastu kulu.

Oko kuća, piramide i jezera bilo je toliko raznovrsnog cveća kakvog još nije video.

Mala devojčina ruka mu dotiče mišicu i on se trže.

— U onoj kući u sredini živi Montalka sa svojim bratom, velikim poglavicom Melcorehom i pradedom, mudrim Teutileom — reče ona sa očiglednim ponosom.

— Ko živi u ostalim kućama?

— Tamo žive velikodostojnici našeg plemena sa svojim porodicama — uzvрати devojka.

Traper pogleda na suprotnu stranu.

Na oko stotinu koraka od piramide, nalazile su se dve dugačke, prizemne kuće, sazidane od kamena, jedna pored druge, a malo dalje još jedna, koja je za razliku od ostalih, imala samo dva mala otvora umesto prozora.

Dok je oko drugih zgrada video ljude kako sede u hladovini drveća ili počivaju na ležaljka-
ma razapetim između stabala, u blizini te tri zgrade nije bilo nikoga.

Oko povećе njive zasađene kukuruzom, na kojoj su ljudi radili, a koja se nalazila u blizini, šetalo je nekoliko Indijanaca, verovatno stražara, sa kopljima u rukama, slično obučениh kao stražar na ulazu u dolinu.

Između njive s kukuruzom i povrtnjaka, nalazila se livada na kojoj su pasla goveda i ovce.

Od livade prema litici, te dalje, prema zgradama poglavice i velikodostojnika, pruža se pojas četinarske šume, koja je dopirala sve do mesta na kome su stajali.

Traper tek sada primeti četiri vite jele koje su rasle u blizini piramide i svojom lepotom privlačile pažnju. Očigledno ih je ljudska ruka zasadila vodeći računa o pravilnom rastojanju između njih. Sa vrha svakog stabla visilo je nešto što je ličilo na upređeno uže. Kakva je svrha svega toga, nije bilo vremena da se pita, jer je imao mnogo važnijih stvari koje su ga interesovale.

— To je ta Rajska dolina? — upitao je devojkę koja ga je sve vreme posmatrala blistavim očima.

— Tako su je nazvali beli ljudi — rekla je i neprimetno se trгла.

— Zar ovde ima belih ljudi? — brzo je upita.

Još jednom izbegavši direktan odgovor, reče:

— Mi ovu dolinu zovemo dolinom boga Kecalkoatla. On nam je pomogao da je nađemo. Da li se Rajska dolina dopada belom čoveku? — s nestrpljenjem je očekivala njegov odgovor.

— Ovakvu dolinu još nikada nisam video — priznao je — Od kada tvoje pleme živi ovde?

Umesto odgovora, uhvatila ga je za ruku i povelа prema svojoj kući.

— Požurimo, spasioče moj — reče ona tiho, sa izvesnim uzbuđenjem u glasu. — Što pre stignemo mojoj kući, tim pre ćeš dobiti odgovor na mnoga pitanja koja si postavio Montalki.

5.

ISPOVEST STOGODIŠNJEG STARCA

Dok su prolazili pored ostalih kuća, stanovnici su pozdravljali devojkę na jeziku koji on nije razumeo i tu i tamo razgovarali sa njom. Njega bi samo nakratko pogledali uzdržanim, hladnim, reklo bi se, prezrivim pogledima. Ipak, dve žene su ga pogledale sa izvesnim divljenjem.

Muškarci koje je usput sretao, bili su niskog rasta, više punački, kao da su preležali neku bolest koja je ostavila vidnog traga na njihovom fizičkom izgledu, naročito što se tiče rasta.

Bili su obučeni u kratke tunike bez rukava, privezane poja-

sem, ukrašene perlama i izvezeno zlatnim i srebrnim nitima. Kosa im je na temenu bila pričvršćena zlatnom i srebrnom alkom, skupljena u perčin što se smešno klatio. Na nogama su imali sandale slične Montalkinim. Lica su im bila tamnosmeđa, slična boji lica Indijanaca, osim što je u intenzitetu te boje bilo izvesnih nijansi.

Na ulazu u kuću stajala su dva stražara sa kopljima u rukama. Ugledavši Montalku, smereno je pozdraviše poklonivši se do zemlje. Nakon toga se odmah koše od vrata da bi ih propustili.

To isto učiniše i dve mlade žene, gledajući za njima dok su se kamenim stepenicama peli na sprat kuće.

Na vrhu stepenica dočeka ih neko zbog koga se lice devojke ozari. Sada je ona kleknula na poslednji stepenik, sagnuvši glavu do kamene ploče i dotakavši dlanovima pod, da bi ih zatim stavila na čelo.

— Mudri Teutileo, pozdravlja te i voli tvoja praunuka Montalka — rekla je na engleskom, da bi i njen pratilac razumeo njene reči. Starac ju je, očigledno, razumeo.

Bio je to starac, mršav kao skelet, nešto viši rastom od prosečne visine muškarca iz njegovog plemena, tela uspravnog kao štap, lica zbrčkanog borama, preplanulog, sa retkom kosom, čije je pramenove pričvrstio zlatnom alkom sa usađenim velikim dragim kamenom. Starina kroči prema devojci, te joj, uhvativši je nežno ispod pazuha, pomaže da ustane.

— I stari Teutileo će govoriti jezikom belog čoveka — odgovori

ri on, posmatrajući traperu oštrim, ispitivačkim pogledom.

Traper je skoro za glavu i po bio viši od njega.

— Teutileo se brinuo za Montalku i molio boga Kecalkoatla da joj se nađe pri ruci. Sada Teutileo vidi da je bog uslišio njegovu molitvu, a i da je njegova praunuka bila mudra, kad se vratila sa belim čovekom, kakvog nijedna naša žena još nije dovela.

Starac malo počuta, pa nastavi:

— Teutileo se nada da će sin njegove praunuke Montalka, koji će posle Melcoreha postati poglavica, biti snažan i lep kao ovaj beli čovek.

Sve to je izgovorio na engleskom jeziku, i traper ga je razumeo. To što je čuo, zapanji ga. Celim putem je pokušavao da shvati zbog čega ga je ova lepota dovela u svoje savršeno skriveno boravište, ali mu to nije polazilo za rukom. Ona je uvek izbegavala direktne odgovore. Sada je starac nagovestio moguće razloge i to ga podstiče da razmišlja o svemu što ga je mučilo u vezi sa ovom devojkom i njenim plemenom. Kakav bi njegov zadatak trebalo da bude, kao iznenadnog gosta ovog doma, u kome ga njegov najpoštovaniji ukućanin prima sa očiglednom naklonošću, ali ne i prijateljski. Zar ovim ljudima u dolini nije bilo rizično otkriti ovakvo savršeno sklonište nepoznatom čoveku, koji nije bio njihove rase? Gde su ti ostali beli ljudi koje su žene ovog tajanstvenog plemena, očigledno visokorazvijene kulture, dovele ovamo? Na kraju, kakva veza postoji između tih, na izgled mirnih i slabaš-

nih ljudi sa onim leševima koji su se pojavljivali na stazi smrti u dolini?

Sva ta pitanja su se vrzmala u traperovoj glavi, ali ni sada, kao ni ranije, nije nalazio odgovore na njih.

Na sredini kratkog hodnika, starac se zaustavi. Ovog puta reče nešto devojci na nepoznatom jeziku, posle čega ona uputi samo jedan kratak osmeh traperu, te naklonivši se starcu, nestade iza jednih vrata.

— Neka beli čovek pođe za Teutileom — reče starac i krenu lakim hodom pema vratima u dnu hodnika.

Uđoše u prostranu sobu sa dva velika prozora, koja su gledala prema jezeru i piramidi, ali jedan od njih i prema šumi. Prostorija nije imala mnogo nameštaja.

U udubljenju sa leve strane nalazio se nizak ležaj, načinjen od tesanog, izrezbarenog drveta. Preko njega je bio prebačen šareni pokrivač, sa velikom, istaknutom pticom u sredini.

Na izvesnom rastojanju od kreveta, nalazio se sto i dve stolice nesvakidašnjeg oblika i dve kratke klupe. Pored zida je stajalo nešto što je ličilo na ormar — sve izrađeno od istog drveta i izrezbareno na isti način kao i krevet.

Između stola i kreveta bila je prostrta debela asura, ispletena od trave i kukuruzovine, koja je u hladnim danima sigurno dobrodošla ovom starcu dok je silazio sa kreveta bosim nogama, te stajao na nju umesto na hladni pod.

Pored prozora su stajali visoki čupovi sa suženim grlicima, na-

činjeni od pečene gline, ukrašeni raznobojnim šarama i puni poljskog cveća, a na polici na suprotnom zidu bilo je poređano mnogo predmeta od keramike. Neki od njih su služili samo kao ukras, a drugi su se, očigledno, koristili u domaćinstvu.

Ta dugačka prostorija se završavala sa dve niše u zidu.

U jednoj je visila starčeva odeća, među kojom je posebno padao u oči bogato ukrašeni ogrtač. Pored njega se nalazilo nekoliko kopalja, lukova i tobolaca sa strelama, noževa ukrašenih srebrom i belokosti, štitova od kovanog bakra, sve veoma lepe izrade i bogato ukrašeno. Pored ovog oružja, stajala su tu i dva kolta i jedna puška, ali i nekoliko musketa koje su pripadale davnim vremenima, a punile se kroz cev, barutom i lovnim kuglicama.

Drugo udubljenje ispunjavao je kip božanstva izrađen od gline, čovekove visine, koji je jednu ruku držao na grudima, a drugu pružao ispred sebe. Bio je bogato odeven i ukrašen.

Ispred nogu kipa stajala je posuda sa cvećem, voćem, kukuruznim pogačama i pečenim mesom.

Na zidu sa jedne i druge strane kipa, visili su o klinu dugački pergamenti, koje je zub vremena oštetio po krajevima. Na njima je slikovnim pismom bilo napisano nešto što se, verovatno, odnosilo na to božanstvo, a što je samo starac mogao da protumači.

Traper bi još posmatrao taj kip, ali ga trgoše starčeve reči:

— To je, beli čoveče, bog Kecalcoatl, kome treba da zahvali-

mo za sve ovo što imamo — reče pokazujući oko sebe po prostori-ji, a zatim kroz prozor, obuhva-tivši celu dolinu.

Neka beli čovek sedne za sto — nastavi starac, pa pre nego što i sam to učini, udari nekoli-ko puta dlanom o dlan.

Vrata se otvoriše i pojavi se mlada žena samo u pregači i kratkom prsluku. Starac joj ne-što reče i ona za izvesno vreme nestade. Trenutak kasnije, poja-vi se sa lepim krčagom i dvema malim, plitkim posudama u koje nali iz krčaga neku tekućinu oš-trog, ali prijatnog mirisa i spusti ih na sto. Zatim, idući unazad, ponovo nestade iza onih vrata.

Starac prihvati jednu posudu i prinese je usnama. Otpi dobar gutljaj i pokaza traperu da i on učini isto.

— Narod belog čoveka piće slično ovom naziva viski. Moj narod ovo piće pravi od kukuru-za uz dodavanje jabukovog soka i malo mirišljavih trava.

Piće je bilo oštro, ali ne kao vi-ski. Traper zaključa da je pitkije od viskija.

Pogledi im se sretoše.

Traperov otvoren, iskren i pun iščekivanja, a starčev pro-doran, ispitivački, kroz stisnute kapke, koji su neprestano pod-rhtavali.

— Da li je moja praunuka rek-la belom čoveku zbog čega ga je dovela ovamo? — postavi on najzad pitanje koje je i trpera jako interesovalo.

— Nije.

— A da li je rekla kom narodu pripada?

— Nije ni to.

Starac se zagonetno osmeh-nu.

— Moja praunuka je suviše le-pa da bi se beli čovek raspitivao kuda ga vodi — reče on sa pri-zvukom ironije u glasu, pa na-stavi:

Verujem da je beli čovek, ako je iole učen, čuo za narod Acte-ka?

— Čuo sam — odvrati traper.

— Neka beli čovek kaže šta zna o Actecima.

— To je bila moćna carevina koja se do pre tri stotine godina nalazila na teritoriji današnjeg Meksika. Pokorili su je Španci u želji da na novom kontinentu prošire hrišćanstvo.

Starac prsnu u smeh i okre-nuvši se prema kipu božanstva, podiže obe ruke.

— O, svemogući Kecalcoatli! — povika on patetično. — Jesi li čuo šta je ovaj glupi beli čovek rekao?

Zatim se obrati traperu, po-gledavši ga sažaljivim, u isto vreme prezrivim pogledom.

— Zar su belog čoveka učili takvim glupostima?

— Hoćete da kažete da to nije tačno?

— Ne samo da hoću da ka-žem, već znam da to nije tačno.

— viknu starac ljutito — Znam, jer mi je o tome što se zbilo, pre-ma onome kako vi merite vre-me, dakle, pre tri stotine godina, pričao moj praded, a njemu nje-gov praded, veliki Guatemosin, jedan od najboljih vojskovođa cara Montezume. O tome piše i tamo reče pokazavši na perga-mente.

Od uzbuđenja, teško je disao, te da bi se malo smirio, otpi još malo iz posude.

— Beli ljudi nisu došli u do-movinu mojih predaka da bi do-

neli novu veru. Njihova vera nam nije bila potrebna. Mi smo imali našeg Kecalkoatla i Teksatlepoka. Bogovi belih ljudi su lažljivi, kao i beli ljudi. — reče on sa mržnjom u glasu.

Zastavši za trenutak da bi povratio smirenost, starac nastavi:

— Beli ljudi, koji su preko velike vode došli u plovećim kućama, doveli konje koje Acteci nikada ranije nisu videli, doneli topove i puške koje izbacuju munje i gromove, duge mačeve i sekire sa dugim drškama, došli su da pljačkaju i ubijaju narod Acteka, da otmu zlato, srebro i drago kamenje. — reče pokazujući prema niši u kojoj su bili odevni predmeti i oružje ukrašeno zlatom i draguljima.

— To je prava istina, beli čoveče, a ne ono što ti je rekla lažljiva učiteljica, kojoj bi trebalo odseći jezik, da više ne govori takve laži.

Videvši da starac poseže za svojom praznom posudom, traper mu nali iz krčaga.

— Na žalost — nastavi starac slomljenim glasom, — iako je mojih predaka bilo mnogo, nisu ništa mogli da učine protiv topova, pušaka i drugog moćnog oružja belih ljudi. Naše carstvo je pokoreno, a veliki car Montezuma je postao rob. Tu sramotu i poniženje Acteci nikada nisu zaboravili, niti će je zaboraviti dok je ijedan potomak mog naroda živ — završi starac gordo.

6.

SAVET I ŽELJA BOGA KECALKOATLA

Ostao je tako nekoliko trenutaka gledajući kroz prozor. Pono-vo je povratio smirenost, a po-

gled mu nije više goreo mržnjom i prezirom. Oči su mu bile gotovo ugašene, slične očima svakog drugog starca.

Odjednom, započe slomljenim glasom, kao da govori sam sa sobom, a ne traperu:

— Po vremenskim merilima tvog naroda, beli čoveče, meni je sto četrnaest godina. Za tih sto četrnaest godina, promenili smo nekoliko boravišta, kao što su ih menjali i moji preci, bežeći ispred belih osvajača. Pre šezdeset godina smo došli u ovu, tada divlju dolinu, koju smo zatim potpuno pripitomili i stvorili ovo što si video. A sve je počelo posle smrti cara Montezume, kada je praded mog pradede, veliki Guatemosin, poveo svoje pleme na sever, bežeći od ljudi proklete bele rase, koji su zbog lančića od zlata ubijali bez milosti.

Pogled mu se zamagli i on se okrenu ka prozoru. U tom trenutku bolnog prisećanja na vreme kada su beli osvajači uništili njegov narod i njihovu civilizaciju, njegov isposnički lik izgledao je nekako nestvarno, kao da ne pripada ovom vremenu.

Okrenuvši se najzad i pogledavši traperu, starac nastavi sa pričom:

— Guatemosin je poveo preko osam stotina muškaraca, žena i dece, a danas nas ovde ima samo sto sedam. Od toga su samo trideset i dvoje plemenitog roda, dok su ostali potomci slobodnih seljaka od kojih imamo mnogo pomoći. Pored toga što su ih beli ljudi ubijali, pripadnike mog plemena su desetkovale razne bolesti, pa su se vremenom degenerisali i izumirali. Svaka naredna generacija je bi-

la fizički kržljavija i neotpornija. Krv Acteka više nije bila zdrava. Sve više dece se rađalo obogaljeno i fizički i umno. Ja sam se tada setio da je našu krv potrebno osvežiti, ako ne želimo da nam se pleme zatre. Nisam jedino znao kako to da učinimo — reče, nemoćno raširivši ruke.

Ispio je ostatak pića iz posude. Traper htede ponovo da mu sipa, želeći da ga na taj način podstakne da priča, ali starac poklopi rukom posudu i nastavi:

— Poglavice našeg plemena bile su Guatemosinovi potomci, dakle, ljudi iz moje porodice. Računajući njega i našeg sadašnjeg poglavicu Melcoreha, mog praunuka, do sada nas je bilo sedmorica. Ja sam bio poglavica punih sedamdeset godina, tako da moj sin, koji je poginuo u svojoj dvadeset petoj godini i unuk, koji je umro u trideset drugoj, nisu ni stigli da me naslede. Pre dve godine nasledio me je moj praunuk Melcoreh.

Kad god bi spomenuo ime svog praunuka, starac bi se azbudio. To se desilo i ovog puta, i glava je počela nekontrolisano, iako jedva primetno, da mu se trese.

— Baš njegovim rođenjem — produžio je, — u meni se javila želja i ideja za osveženjem naše krvi. Melcoreh je bio veoma slabašna beba i jedva je preživeo. Tada sam se pomolio svemogućem Kecalcoatlu da me nauči kako da sačuvam pleme od izumiranja. On mi se javio u snu: »Teutile — rekao mi je, — Acteci su deca bogova, ali beli ljudi su deca Sunca, a Sunce je izvor života. Ako želiš da ti pleme ne izumre, pomešaj krv belih ljudi

sa krvlju actečkih žena i dobićeš zdrav porod. To je moj savet a i moja želja«.

Starac je ustao, okrenuo se kipu boga i poklonivši mu se, ponovo seo. Nastavio je interesantnu ispovest:

— Kad je moj unuk, nezadovoljan zbog slabašnosti svog sina Melcoreha, pozeleo da ima još jedno dete, zabranio sam mu da legne sa svojom ženom, već sam joj dao belog čoveka koji ju je oplodio. Rezultat te moje odluke si video, beli čoveče.

— To je Montalka?

— Da. To je moja praunuka Montalka.

— Rekla mi je da joj je otac belac, ali ostalo nisam znao.

— Sada znaš, beli čoveče. Od tada je moja odluka prerasla u zakon. Naše pleme smatra da je devojka sa sedamnaest godina sposobna da rađa. I zato, kad napuni sedamnaest godina, ona dobija dozvolu da izađe iz našeg skrovišta, da pređe preko reke i odabere belog čoveka koji će je učiniti majkom. Posle toga, ona će se udati za čoveka iz našeg plemena, a on će za naredne tri godine da joj dođe u postelju samo u vreme njene trudnoće, da se ne bi desilo da je on oplodi. Beli čovek će biti taj koji će je još dva puta oploditi i tako ona ispunjava želju svemogućeg Kecalcoatla.

Tek tada je traperu postalo sve jasno.

— Znači li to da je Montalka danas napustila ovu dolinu samo zato da bi ovamo dovela svog izabranika? — upita.

— Tako je, beli čoveče. I ma koliko mrzim i prezirem bele

ljude, srećan sam što je izabrala baš tebe.

— Za ono što ste planirali, potreban je pristanak i belog muškarca.

— Beli muškarac treba da bude srećan što mu Acteci ukazuju takvu čast. Pogotovo ti, beli čoveče. Zar postoji čovek na ovom svetu koji ne bi pozeleo moju Montalku? — upitao je starac, a traper ućuta. U tom pitanju je bilo toliko istine, da se nije moglo protivrečiti.

Starac nastavi:

— Ako beli čovek ne ispuni želju boga Kecalkoatla, gnev Acteka sručiće se na njega.

Traper je znao šta ta pretnja znači, ali je ipak upitao:

— Da li je to razlog što se na stazi pored reke u poslednje vreme nalaze mrtva tela belih ljudi?

Starac ga mirno pogleda i odgovori:

— Ima mnogo razloga zbog kojih se čovek kažnjava, a i različitih načina da se napusti ovaj svet. Zar nije tako?

Tom potvrdno klimnu glavom, a starac nastavi:

— I kod nas, Acteka, kao i kod vas belih ljudi, postoje pravila ponašanja, kojih svako mora da se pridržava. Ko se o njih ogreši, zna se šta ga čeka. Beli čovek treba da upamti jedno i da to nikada ne zaboravi.

— Šta?

— Ja, moja praunuka Montalka, poglavica Melcoreh, kao i svi ostali Acteci, mrzimo vas, bele ljude, jer vi svuda donosite samo zlo i patnju. Moj praunuk se zanosi mišlju da pokupi sve potomke Acteka, Inka i Maja, kao i sve druge ljude crne i naše rase

i da ih povede u sveti rat protiv belaca. Ja znam da je to sve samo varljivo maštanje, ali bih bio srećan kada bi sa ovog sveta nestalo belih ljudi.

Traper se nasmeja.

— Da povede u rat protiv nas svoje ljude sa kopljima, strelama i praćkama?!

— Beli čovek se vara ako misli da Acteci nemaju drugog oružja. Oni imaju oružje belih ljudi, ali ga ne koriste ovde, u dolini, jer bi ih neprijatelj mogao čuti. A dokle god Acteci imaju zlata, koje je na sreću, još naš predak Guatemosin poneo u dovoljnoj količini, moći ćemo da kupimo od belaca sve što nam je potrebno. Kad je u pitanju zlato, beli ljudi su uvek bili i biće pohlepni i krvoločni.

Rekavši to, ustade.

— Teutlileo bio je dužan da sve ovo isprika belom čoveku da bi on znao s kim ima posla i kakva mu se čast ukazuje. Neka se beli čovek pripremi, jer ga moja praunuka čeka.

Zatim je ponovo nekoliko puta pljesnuo rukama, dajući znak sluškinji da se pojavi.

Bila je to ona ista žena koja je donela piće.

Starac joj uputi nekoliko reči na svom jeziku i ona povede traperu u hodnik, uz uklesane stepenice. Stigoše u neveliku prostoriju u četvrtastoj kuli, u kojoj se nalazila kamena ovalna kada, puna tople vode.

Na klupi kraj kade, nalazili su se peškir i krčag sa hladnom vodom. Devojka izađe, prethodno mu pokazavši kadu.

Traperu kada nije baš odgovarala, ali je ipak nekako stao u nju, savivši noge. Voda je bila

prijatno topla i mirisala je na poljsko cveće.

Voda ga je prijatno opuštala i on nastavi da razmišlja o svemu što se tog dana dogodilo. Lik prelepe Indijanke stalno mu je iskrsavao ispred očiju i on priznade sam sebi da bi za njom pošao na kraj sveta. Mnoge devojke su mu se svidale, ali Montalka je bila nešto izuzetno. Znao je da se takva devojka sreće samo jednom u životu i da se to upravo njemu dogodilo.

Razmišljao je i o sudbini belaca koji su, poput njega, bili dovedeni ovamo.

Instinkt mu je nalagao opreznost, jer je slutio da se ipak nalazi u opasnosti. Kakva je to opasnost, nije mogao da dokuči, a nije ni želeo da sada time opterećuje mozak.

Sve njegove misli su se neumitno vraćale lepoj Montalki i onome što je trebalo da se dogodi. Pri pomisli na to, pored želje koju je osećao za njenim predivnim telom, osetio je i strahovitu naklonost, nežnost i na kraju, ljubav, prema toj prelepoj, umiljatoj devojci.

Drugim rečima, Tom Lin, ili Apači-Tom, kako su ga zvali, legenda Divljeg zapada, osetio je da se prvi put u životu istinski zaljubio u tu mladu, osamnaestogodišnju devojku.

Okupao se, izlio na sebe krčag hladne vode i počeo da se briše ubrusom, kad začu lako kucanje na ulaznim vratima.

Stigao je samo da obavlja peškir oko pojasa, kad se vrata otvoriše i na njima se pojavi ona devojka koja ga je dovela ovamo.

Ne govoreći ništa, pokaza mu na platneni paravan iza koga su se nalazila druga vrata. Razgrnuvši paravan, ona ih otvori.

Uzevši svoju odeću, traper se sagnu i prođe kroz ulaz.

Našao se u nevelikoj, ali veoma lepo uređenoj prostoriji. No, njemu odmah privuče pažnju ležaj sa nekom vrstom baldahina od tkanine i perja, kao i osoba koja je na njemu ležala.

Bila je to Montalka u širokoj, providnoj pamučnoj haljini narandžaste boje, bez rukava. Sedela je oslonjena na jastuke, obgrlivši skupljena kolena. Kosa joj je bila rasuta po ramenima i nedrima. Posmatrala ga je onim istim pogledom, zadivljenim i punim ljubavi. On je zbunjeno stajao, pridržavajući peškir oko bedara, jer druge odeće nije imao na sebi.

Kada ga ugleda ona odjednom radosno ciknu i, skočivši sa kreveta, baci mu se u zagrljaj.

— Dragi moj beli čoveče. Najdraži moj. — izgovarala je gušeći se od ljubavi i strasti.

Ispustio je odeću i ubrus i podigavši je, poneo je prema ležaju. Ona se skupila u njegovom naručju, pripijajući se uz njega i umiljavajući se.

Položivši je na ležaj, on počeo strasno da je miluje, a ona mu je odvrćala stalno ponavljajući:

— Dragi, najdraži moj beli čoveče.

7.

KRAJ LEPIH SNOVA

Kada se dvoje vole, vreme kao da leti. To popodne i noć su proleteli kao u snu. Traper i njegova Montalka su se izgubili u lju-

bavnoj igri, zaboravljajući sve oko sebe.

U osvit novog dana, traper se neopaženo izvuče iz kreveta i obuče se. Nije se iznaničio što kraj svoje odeće nije našao kolt i pušku. Znao je da su oružje oduzeli Acteci.

Izašao je na ravan krov kuće.

Već je bilo svanulo. Laka izmaglica se spustila nad dolinom, a sunce je već skoro sasvim izašlo.

Svuda je vladala savršena tišina i činilo se kao da u dolini nema ni žive duše, da svi spavaju.

Pogled mu je pao na onu usamljenu kuću sa otvorima umesto prozora. Ugledao je dva stražara kako šetaju oko kuće. Pretpostavio je da se u toj zgradi nalaze oni ljudi zbog kojih je i počela ova njegova avantura. Da li je u toj zgradi i nestali sin rančera Kolmana ili možda i njegov prijatelj, kaplar Vudi Džonson iz utvrđenja Fort Henkok? Da li su i njih ovamo namamile svojim milozvučnim pesmama devojke poput Montalke? Zbog čega se sada nalaze u zatvoru?

Pogledao je na prolaz u steni. Snažnom, mladom čoveku makar i nenaouržanom, ne bi bilo teško da se probije i vrati istim putem kojim je došao, onesposlivši onu dvojicu stražara. Zbog čega oni što se nalaze u zatvoru nisu preduzeli nešto da se oslobode, pogotovo ako se među njima nalazi kaplar Džonson, koji je poznat po svojoj hrabrosti i snalažljivosti?

Pogledavši malo bolje, zaključio je da ni Acteci nisu bili naivni. Pored ove dvojice stražara, nalazila su se nešto dalje i dru-

ga dvojica, oni koji su spuštali most, bez koga se nije moglo preko.

Uostalom, ko zna koliko ih je još bilo u šumskom gustišu i verovatno su imali zadatak da sprečavaju bestva zatvorenika.

Začuo je šum iza leđa i okrenuo se.

Iza njega je stajala Montalka u svojoj narandžastoj haljini, sa raspletenom kosom i setom i lepim, crnim i pomalo sanjivim očima.

— Zašto moj beli čovek još ne spava? — upitala je hvatajući ga za mišicu i mazno se pripijajući uz njega.

— Uvek ustajem u ovo vreme — reče on i upita je, očekujući ovaj put odgovor:

— Ko se nalazi u onoj kući ispred koje šetaju stražari?

— Sve ćeš saznati u svoje vreme, jadni moj beli čoveče — odgovori sa tugom u glasu u očima. — Hajdemo unutra, hladno mi je.

Podigao joj je glavu i zagledao joj se u lice.

— Do sada si mi stalno govorila: dragi moj beli čoveče, zbog čega si sada rekla: jadni moj beli čoveče?

Umesto odgovora, podigla se na prste, zagrlila ga i poljubila.

— Zar sam tako rekla? — nevesto je pokušavala da izbegne direktan odgovor.

— Da li Montalka voli svog belog čoveka? — upita je, — ili ona, kao što tvrdi njen pradede Teutlileo, mrzi bele ljude, kao što ih mrze svi Acteci?

Brzo je odgovorila:

— Nikada Montalka nije volela nekog muškarca, niti će voleti, kao što voli tebe, moj najdraži

beli čoveče. Prošlost Acteka me ne interesuje, već moja sadašnjost.

Udoše u sobu. Ona se skupi u njegovom krilu. Više od pola sata mu je pričala o sreći što će postati majka i što će roditi sina koji će biti visok i snažan kao njegov beli otac.

— Biće on veliki poglavica našeg plemena — reče blistavih očiju, — kao što je nekada bio naš mudri predak Guatemosin. A za to treba da zahvalim svom dragom belom čoveku.

Još neko vreme su sedeli i razgovarali. Napolju, život je počeo da se budi. Žagor se sve više pojačavao.

— Tamo se nešto dešava — reče traper i pođe na terasu.

— Neka moj beli čovek ostane sa mnom — molila ga je devojka u nameri da ga zadrži u prostori.

Njemu se ta molba učini kao vapaj, jer je video strah u njenim očima, zapazio podrhtavanje glasa i video ispružene ruke koje su po svaku cenu htele da ga zadrže.

— Samo da pogledam — rekao je i izišao iz sobe.

Na prostoru između piramide i jezera, okupilo se pedesetak ljudi, a mnogi su još pristizali. Na jednoj strani su se nalazili lepo obučeni ljudi, očigledno velikodostojnici, dok su na drugoj strani stajali seljaci obučeni samo u neku vrstu pregača i žene u jednostavnim haljinama.

Pažnju mu privukoše one četiri jele, gde kraj svake ugleda po dva para volova upregnutih u jaram i grupu ljudi što je stajala pored svakog tog volovskog četvoroprega i nešto radila.

Događaji koji su zatim sledili, izmeniše iz osnova njegovo mišljenje o ovim potomcima Acteka i dovedoše ga, na kraju u životnu opasnost.

*

Četvorica Acteka iz grupe pored volova, izdvojiše se i uputiše se prema zgradi koja je tog jutra pobudila traperovu pažnju. Jedan od dvojice stražara podiže zasune na vratima i otvori ih.

Ona četvorica udoše i trenutak kasnije se pojaviše sa belcem u pohabanoj odeći, zaraslim u bradu i kosu. Na člancima nogu je imao metalne okove, povezane kratkim lancem.

Izašavši na svetlost dana, zatvorenik se istrže iz ruku Indijancima, pogleda u pravcu istoka i smireno pođe prema okupljenoj gomili, kratkim koracima, jer su ga okovi sputavali.

Stražari zatvoriše vrata kroz koja je izašao i navukoše zasune. Očigledno je u toj zagradi bilo još zatvorenika.

Belca postaviše po strani od gomile koja je nešto uzvikivala i pretila pesnicama. Pored njega ostade jedan stražar, dok se ostala trojica priključiše grupi iz koje su se izdvojili.

Traper još uvek nije shvatao šta se to pred njim odvija i zbog čega se svaki četvoropreg postavlja pored stabla jedne jele i za svaki vezuje po jedan konopac koji je visio sa vrha te jele. Ti konopci su bili privezani dijagonalno za četvoroprege.

Tek kad te iste konopce prihvatiše i ljudi kraj volovskih zaprega i kad volovi počеше da vuku, savijajući vrhove stabala

prema sredini, sinu mu strašna misao i on se zgrozi nad onim što je trebalo da se dogodi.

Kad su vrhovi jela svijeni tako da su skoro dodirivali zemlju, traper ugleda još po jedan, nešto kraći konopac koji je visio sa vrha svakog drveta.

Privedoše zatvorenika i skidoše mu okove.

Shvativši šta ga čeka, zatvorenik izgubi svoj mir i počeo da se otima, udarajući pesnicama stražara oko sebe i urlajući na sav glas. Desetak Acteka se bacilo na njega i oborivši ga, slo-
mivši njegov otpor.

Odvukoše ga na sredinu između četiri stabla i po jedan od kraćih konopaca vezaše mu za svaku ruku i nogu, iznad lakta i iznad kolena.

Nesrećnik se žestoko otimao i vikao, ali niko na to nije obraćao pažnju.

Oni koji su ga držali, odmakom se se i svi upraviše pogled prema vrhu zarubljene piramide, na kome je stajao čovek, pogleda uprta prema istoku.

Zakupljen onim što se pred njim dešavalo, traper nije obratio pažnju na lake korake iza svojih leđa. Mislio je da je to Montalka.

Umesto lakog dodira njenih ruku i umiljatog glasa, začu se starački glas njenog pradede Teutlilea.

— Beli čovek, koji će biti ras-trgnut, ubio je pre dva dana jednog Acteka — reče starac smrknuta lica. — Prema našim zakonima, za to nedelo ga očekuje ovakva smrt, s tim što će delovi njegovog tela biti prepušteni orlovima, za razliku od ostalih koji su umrli iz drugih raz-

loga i čija tela se odnose na stazu sa druge strane reke, da bi ih njihovi sahranili. To je, po želji bogova, jedina obaveza Acteka posle smrti belog čoveka.

— Zbog čega ovako svirepa kazna — povika traper zgranuto, osećajući kako ga obuzima bes i želja da ovog starca zgrabi i tresne o zemlju.

— Zar nije mogao da bude ubijen na lakši, humaniji način, ako se kažnjavanje smrću može uopšte smatrati humanim?!

Starac se podrugljivo nasmeja.

— Zar su beli ljudi bili milostivi kada su u smrt slali na stotine Acteka, njihove žene ili decu? Ovakva kazna treba da bude upozorenje ostalim belim ljudima da ne ubijaju Acteke, jer ubiti Acteka, isto je što i ubiti boga. Svaki Actek je potomak boga — završi starac gordo.

Traper htede da mu odgovori, ali uvidevši da bi to bilo uzalud, samo odmahnu rukom.

Vrata na zgradi sa zarobljenicima se ponovo otvoriše i traper ugleda još petnaestak ljudi, isto tako zapuštenih i u iscepanoj odeći, kao i onaj koga su prvog izveli.

Umalo ne uzviknu od iznenađenja, kad među njima prepoznaše svog prijatelja, kaplara Džonsona, odevenog u ostatke konjičke uniforme.

— Šta čekate? Zašto već jednom ne završite sa ovim nesrećnikom? — viknu razdraženo.

— I to će doći na red — odvrati starac mirno. — Očekujemo poglavicu Melćoreha i znak da je sunce počelo da izlazi. Taj znak će dati onaj čovek sa vrha piramide. Nakon toga će se

užad osloboditi, a vrhovi stabla poleteti u visinu, odnoseći rastrgnuto telo belog čoveka.

Zagor gomile posta jači i starac reče, nagnuvši se preko zida terase:

— Veliki Melcoreh izlazi iz svog doma.

Traper pogleda naniže. Dode mu da se nasmeje. »Veliki« Melcoreh je bio čovečuljak, još niži od prosečnog Acteka, povelike glave, uzanih ramena i malo povijenih krivih nogu, ali nakićen zlatom, ptičijim perjem i dragim kamenjem. Da ironija bude veća, »veliki« i »moćni« poglavica Melcoreh, hramao je na jednu nogu i u hodu pocupkivao i klatio se, podsećajući na kočopernog petlića.

Iza njega je išlo nekoliko velikodostojnika.

Kada se približiše gomili, svi odreda padoše ničice, dodirnuše dlanovima tle, pa zatim staviše dlanove na čelo. Acteci su svog poglavicu pozdravljali na starodrevan način.

Melcoreh dogega do prvog reda svojih velikodostojnika, koji mu napraviše mesto, te zatim pogleda ka vrhu piramide.

Tamo je, kao kakav kip, stajao Actek i zurio prema istoku.

Nešto kasnije, kada prvi sunčevi zraci dotakoše vrhove Gvadelupa, njegova ruka podiže rog i dunu u njega, proizvodeći dug i ravan zvuk.

Acteci koji su stajali pored zategnute užadi, pogledaše prema poglavici, držeći ruku na vešto napravljenom čvoru, koji se razvezivao samo jednim pokretom ruke.

Melcoreh podiže ruku, zadrža je nekoliko trenutaka u tom položaju, pa je naglo spusti.

Vrhovi jela poleteše uvis, a sa njima i delovi rastrgnutog tela nesrećnog zarobljenika.

Gomila zaurla radnosno, dajući oduška svom veselju.

A tamo gore, na vrhovima litica obasjanih suncem, nekoliko beloglavih lešinara otisnuše se u ponor i počеше da kruže nad jelama.

Traper pogleda starca.

Njegove ugašene oči su sada plamsale od nekog unutrašnjeg zadovoljstva.

— Beli ljudi su nam naneli mnogo zla. Nijedan način umiranja za njih nije više nečovečan, zbog onoga što su učinili našem narodu.

Starac za trenutak zastade, pa nastavi:

— Zbog toga srce starog Teutlilea uvek zadrhti od radosti kada ugleda strah od smrti u očima belog čoveka i kada prisustvuje njegovom smaknuću.

Traper se pobuni:

— Ipak, te ljude ste odabrali da vam spasu pleme od odumiranja.

Teutlileo ga besno pogleda.

— Odabrao ih je svemogući Kecalcoatl, a ne ja. — viknu.

Zatim, uzdahnuvši duboko, nastavi:

— Koliko god nam je on pomogao svojim savetom i željom, toliko je i ponizio svakog Acteka, dozvolivši da se krv božjih sinova meša sa krvlju sinova sunca.

Apači—Tom htede nešto da kaže, ali ga starac zaustavi jednim pokretom ruke.

— Sunce izlazi, ali i zalazi. Njega zaklone oblaci i ono se danima ne vidi, a noću ga prekriva tama. A svemogući bogovi Acteka su uvek prisutni — reče starac, posebno naglasivši poslednju rečenicu.

— Zbog toga beli psi ne mogu biti ravni Actecima. Zbog toga, beli čoveče, ne pomišljaj da si nam učinio veliku uslugu što si oplodio našu devojkicu. Time je samo tebi učinjena čast koju nisi zaslužio — završi starac gledajući ga sa neprikrivenom mržnjom.

Traper mu uzvрати pogled, te su se tako gledali jedno vreme ne progovarajući ni reči.

Mržnja koja je strujala između njih bila je skoro opipljiva. Traper prvi progovori:

— Na jedno zaboravljate, starče — reče kontrolišući svoj glas, koliko god je mogao, i povuče se jedan korak.

— Da meni vaša praunuka nije draga i da ona mene ne voli, ja tu »čast« ne bih nikada prihvatio niti biste mogli da to me naterate.

Teutlileo se prezrivo nasmeja:

— Bedni stvore — reče s gnušanjem. — Ti govoriš o ljubavi prema sestri velikog Melćoreha i praunuci mudrog Teutlilea.

Zatim se uozbilji i pogleda ga hladno, bez ikakvih emocija.

— Samo zbog te izjave, mogao bih te osuditi na smrt. I to ne običnu smrt, nego onakvu kakvu si maločas video — reče ne skidajući pogled sa traperovih očiju.

Tomu se za trenutak učini da u tom pogledu ima toliko mržnje i otrova da bi ga ubio,

samo kada bi se pogledom moglo ubijati.

— Montalka je od rođenja namenjena plemenitom Kuatlianu, direktnom potomku Montezuminog brata, čiji je predak pošao sa našim pretkom, Guatemosinom, na sever — reče starac gordo.

— Ona će biti njegova žena, a ti ćeš imati čast da je još jednom ili dva puta oplodiš i tu se završava tvoja uloga.

Traper primeti da se starac trese od uzbuđenja i napora.

Malo bele pene pojavi mu se na uglovima usana. Nakon nekoliko trenutaka, nastavi nešto smirenije:

— Dok ti mi to ne odredimo, ne smeš da pogledaš u lice Montakle, niti da se približiš ovim zgradama.

Zatim pokaza na zarobljenike koje su vodili prema zatvoru.

— Tvoje mesto će biti tamo, među onima.

Traper se zacrvne od nemogućnog besa i jeze.

— Budeš li dobro radio na njivama u povrtnjaku, neće ti biti loše — nastavi Teutlileo.

Zatim nastavi, osmotrivši ga od glave do pete:

— Ti to možeš, jer si veoma snažan. Ne budeš li dobro radio, biće ti loše, veoma loše, beli čoveče — reče preteći.

— Može se čak desiti da za drugo i treće oplodjenje potražimo drugog belog čoveka, jer tebe neće biti među živima.

Starac je ponovo počeo da se trese od uzbuđenja i bilo je pravo čudo što mu nije pozlilo.

Iako je u svojoj sto četrnaestoj godini odavno bio jednom nogom u grobu, želja za životom je

još uvek postojala, a strah od smrti rastao.

Zbog toga je, dok je sipao reči pune mržnje i otrova, za šta je, mora se priznati, imao mnogo razloga, stajao na priličnoj udaljenosti od korpulentnog traperu.

Bio je svestan da bi ga ovaj, samo jednim udarcem pesnicom mogao poslati njegovom svemogućem Kecalkoatlu.

Naglo se okrenuvši, starac žurno nestade niz stepenice ka donjem spratu.

Pod utiskom onoga što se zbio, traper je i dalje posmatrao gomilu koja se počela razilaziti. Pažnju mu posebno privukoše zarobljenici.

Vitlajući i udarajući bičevima po njima, Acteci su ih terali prema njivi sa kukuruzom i povrtnjacima.

Zažalio je što nije sakrio bar kolt i pregršt metaka, jer bi mu to značilo mnogo u ovom trenutku.

Setio se starčevih reči, kako Acteci zaziru od vatrenog oružja, jer bi moglo otkriti njihovo boravište. Mogao bi ga upotrebiti i pokušati da spase kako sebe, tako i ove nesrećnike

*

Razmišljajući tako, padoše mu na um oni koltovi i puške koje je ugledao u starčevoj odaji.

Nije imao mnogo vremena za razmišljanje, te odluči da odmah pokuša da ih se domogne.

Okrenuo se i krenuo uz stepenice. Nakon dva koraka je zastao. Kroz vrata koja su vodila na krov, ušlo je desetak stražara sa kopljima koji ga opkoliše.

Iza njih se pojavio čovek koji je u jednoj ruci nosio okove, a u drugoj čekić. On pođe prema traperu, ali kad ga dobro osmotri, zastade.

Starac se iznenada pojavi. Oštrim glasom naredi nešto stražarima, a dvojica od njih pođoše prema traperu.

Tada se, međutim, dogodi nešto što ni Indijanci, ni traper, a ni starac nisu očekivali.

Vrata koja su vodila u sobu na kuli, i koja su do tada bila zatvorena, naglo se otvoriše i u prostoriju upade Montalka, vičući uzbuđeno na jeziku Acteka.. Pritrčavši traperu, čvrsto ga zagrli.

Dok je dalje govorila svom zapanjenom pradedu, niz njeno lice su se kotrljale suze. Traper je osećao kako ga sve više steže i pripija uz njega.

Na kraju je jedva razabrao njen grcav šapat, prigušen jecanjem:

— Dragi moj beli čoveče, jadni moj beli čoveče.

Glas je izdade, a jecaj joj potrese celo telo. Ona počne da klizi ka zemlji, sve dok ne pade na kolena na hladne ploče, obavivši ruke oko njegovih nogu.

Starac se histeričnim, kreštavim glasom okomi na nju sipajući, verovatno, uvrede i grdnju. Da je imao snage i dovoljno hrabrosti, sigurno bi je išamarao.

Ovako se zadovoljio samo bujicom reči koje su, očigledno, imale dejstvo.

Devojka se podiže i obavivši ruke oko traperovog vrata, nežno ga poljubi. Ono što je prošaptala na njegovo uho, čuo je samo on.

Šapnula mu je:

— Montalka je samo tvoja, dragi moj beli čoveče, i nikada neće biti žena starog Kumatli-a.

Okrenula se i pognute glave krenu ka vratima svoj sobe, zastavši malo na izlazu.

Traper je bio skoro izbezumljen.

Ona dvojica prodoše i uhvatiše ga za ruke, međutim, uskoro poleteše uvis, kao da ih je odbacila neka nevidljiva sila. Zatim upadoše i zakotrljaše se po kamenom podu.

Actečki kovač, koji je nosio okove i čekić, prvi oseti snagu traperove pesnice. Uzalud je podigao čekić, u nameri da uzvрати udarac.

Još nije sasvim ni podigao ruku, a traperova pesnica ga pogodi posred lica i odbaci na dvojicu stražara iza njegovih leđa.

Sva trojica padoše na pod.

Stražari brzo ustadoše, a kovač ostade da leži.

Traper se, kao uragan, obruši na poreostale stražare. Oni, zbunjeni i uplašeni, dočekaše taj napad nespremni. Dvojica padoše u mestu pogodeni pesnicama, a dvojica odleteše u suprotne krajeve prostorije, kao lopte.

Acteci se, ipak, nisu predavali.

Pošto im je verovatno bilo rečeno da ne koriste oružje, pobače koplja i hrabro nasrnuše na traperu.

Hvatali su ga za ruke i noge, ličeći na pse koji napadaju medveda. U jednom trenutku se stvori gomila ljudskih tela, a na dnu te gomile nalazio se Apači—Tom.

Odjednom, gomila se rasprši a u njenoj sredini pojavi se tra-

perovo snažno telo, rušeći sve oko sebe.

Dva Acteka su ležala, previjaјуći se od bolova, a ostali su se povlačili prema izlazu, uzimajući koplja.

U istom trenutku, u prostoriju ulete nova grupa naoružanih Indijanaca.

U trenutku kratkotrajnog zatišja, kada su se na jednoj strani nalazili oni sa starcem iza koga su se skrivali, a na drugoj traper obuzet divljim besom, dok je kraj vrata stajala lepa Montalka, začu se oštra starčeva naredba.

Iako je govorio jezikom Acteka, traper shvati šta je rekao, jer desetak stražara ponovo napraviše polukrug oko njega i podigoše koplja preteći.

— Učiniš li još jedan korak, beli čoveče — viknu Teutileo — bićeš proboden kopljima, a ja ne želim da tako brzo umreš.

— Nećeš dočekati, starče, moju smrt! — viknu traper.

Shvataјуći to kao pretnju i očekujući novu navalu njegovog besa, starac se za svaki slučaj povuče unazad.

Našavši se tako pored samih vrata, reče:

— Još jednom te opominjem.

— Predaj se, moj drugi beli čoveče — zavapi devoјka. — Oni će te probosti kopljima, jer drugačije ne mogu da te savladaju.

Kršila je ruke u bolu i kroz jecanje govorila:

— Ako tebe ubiju, bolje da i ja umrem.

Starac je ovaj put ćutao, jer je molba njegove praunuke išla njemu u prilog. Iznad svega je želeo da zarobi ovog razbesnelog gorostasa.

Dolazeći do zaključka da je u ovakvoj situaciji besmisleno pružati otpor, traper se opusti.

Za to vreme, kovač se osvestio, ali je, za svaki slučaj, još uvek ležao na podu.

Indijanci potpuno opkoliše traperu, a jedan donese krčag vode i sruči ga na kovačevu glavu.

Ovaj s mukom ustade i bojažljivo pride traperu. Gledao ga je s mržnjom i izvesnim strahopoštovanjem, moglo bi se reći i sa divljenjem. Traperova snaga ga je, očigledno, zadivila.

Podigavši okove, on ih namače traperu preko pantalona, a ne na gole nožne članke, kako je trebalo. Čekićem sastavi krajeve i okovi zloslutno škljocnuše.

Traper zakorači, zaboravivši na dužinu lanca, i sapsevši se, pade, dočekujući se na ruke.

Nakon toga, krenu kratkim koracima, što nikako nije pristajalo njegovom krupnom telu. Sišavši niz stepenice u pratnji desetorice stražara, krenu prema jezeru.

Stigavši do samog jezera, zastade i okrenu se. Na krovu je video Montalku kako plače i krši ruke u bolu. Istog trenutka se iza njenih leđa pojavi Teutlileo grubo je zgrabi za mišicu i povuče unutra.

Jedan od stražara koji su ga pratili, zamahnu trokrakim bičem sa kuglicama na vrhovima u nameri da ga kazni zbog zastoja.

Traper podiže ruku i krajevi biča mu se omotaše oko zgloba.

Povukavši ruku, ona povuče i stražara.

Zgrabivši ga ispod pazuha, podiže ga visoko iznad glave i dok se ovaj koprcalo i drao, zavitala ga u vodu.

Deca, koja su se igrala pored jezera, zagrejaše veselo, ne znajući o čemu se radi, a pokunjeni stražar izađe na obalu i stade podalje od zarobljenika.

8.

MEĐU OČAJNICIMA

Vrata se za njim zatvoriše i dva zasuna sa spoljne strane padoše sa treskom u svoja ležišta.

Nečija ruka mu kroz uzani otvor na vratima dodade zemljanu zdelu i brzo se povuče.

Dok su još prilazili ulaznim vratima, traper je dobro osmotrio zasune. Bile su to dve jake gredice, jedna postavljena na granici gornje trećine vrata, a druga na donjoj strani. Na jednoj i drugoj strani, gredice su imale ležište od metala, te su tako sigurno obezbeđivale ulaz i onemogućavale provaljivanje ili bilo kakav nasilan.

Našao se u pomrčini, koja mu se posle bleštave spoljne svetlosti, učini još većom.

Malo kasnije, kada mu se oči privikoše na tamu, on ugleda nisku prostoriju, čiji svod umalo nije doticao glavom. Unutra je bilo sparno i zagušljivo i zaudaralo je na nečistoću i ljudski znoj.

Samo uzane trake svetlosti, koje su se probijale kroz vrata, osvetljavale su ovaj zatvor.

Vazduh se probijao samo kroz dva uzana otvora na vratima i

on je mogao samo da zamisli kako izgleda u ovoj rupi kada sunce upeče.

Osim kukuruzovine, koja je bila nabacana duž jednog zida i služila kao ležaj zarobljenicima, bio je tu i veliki, zemljani krčag sa ustajalom vodom i izvestan broj zemljanih zdelica za hranu. To je bilo sve što se tu nalazilo.

Provirio je kroz jedan otvor. Mogao je da vidi samo malo zelene površine ispred vrata i deo doline koji je vodio do njive sa kukuruzom.

Ugledao je dvojicu stražara, od kojih je jedan bio onaj kog je bacio u jezero.

Ostali su išli prema njivi, da bi se pridružili onim stražarima, koji su tamo bili raspoređeni na jednakom rastojanju.

Za trenutak oseti mučninu u stomaku, koja mu se penjala ka grlu. Čeličnom voljom je potisnu, ne dozvolivši da ga obuzme očajanje.

Situacija je, zaista, bila neza-vidna, gora od svih u kojim se do tada nalazio. Ipak, Apači—Tom nije gubio nadu i bio je čvrsto ubeđen da će se iz nje izvući.

Ponovo zaboravivši na okove koji su mu sputavali noge, zakorači prema kukuruzovini. Lanac se zategnu, on posrnu, ali se zadrža na nogama.

Činilo mu se da su mu okovi najveća prepreka za beg u slobodu... Ukoliko ne uspe da ih se oslobodi, teško da će moći da pobegne iz ovog pakla.

Spustivši se na kukuruzovinu, on pažljivije osmotri okove, koji su imali oblik dva prstena spojena lancem.

Krajevi prstenova su bili sastavljeni uz pomoć čekića. Na sastavima nije bilo zakivaka, i to mu uli izvesnu nadu. Verovao je u snagu svojih mišica, koja će mu pomoći prilikom oslobađanja od okova.

Setio se kada je jednom, na divljenje svojih prijatelja, ispravio i ponovo savio konjsku potkovicu, golim rukama, bez ikakvog pomoćnog alata.

Taj prsten oko njegove noge, nije bio ni upola debeo, kao potkovica.

Vredelo je pokušati.

Izvukao je nogavicu pantalo- na ispod prstena na levoj nozi i obuhvato prsten rukama.

U prvom pokušaju mu nije pošlo za rukom da ga razmakne, ali je osetio da prsten ipak popušta, što ga obradova.

Pokušao je ponovo.

Mišice na rukama mu nabreknuše, vratne žile iskočiše od napore, a u slepoočnicama i ušima mu zazuja od navale krvi. Zglobovi prstiju zapucketaše, a ivice prstena se usekoše u nogu i ruke.

I onda, baš kad je pomislio da je na izmaku snage i da neće uspeti, oseti kako prsten sve više popušta, a ruke dobijaju više mesta između noge i prstena.

Opipao je sastavak prstena.

Bio je razmaknut za debljinu palca. Još dva puta toliko, i prsten će spasti sa noge.

Nekoliko minuta se odmarao, zadovoljno odahnuvši, zatim ponovo prionu na posao.

Sada se nešto manje naprežući, ponovo sastavi prsten, provukavši prethodno nogavicu.

Problem oslobađanja od okova je bio rešen. Ako mu je pošlo

za rukom da rastavi sasvim nove okove, sigurno će skidanje okova sa nogu ostalih zarobljenika, ići lakše. Oni su svoje okove nosili duže od njega i sigurno su se već razlabavili.

O drugim preprekama ka slobodi nije mnogo razmišljao.

Znao je da postoje još i vrata sa zasunima, stražari ispred njih, zatim stražari kod ulaza i izlaza iz doline, pa oni u šumi, kao i niz drugih nepredvidljivih prepreka koje su mogle iskrsnuti.

Dok su mu te misli prolazile kroz glavu, u ušima mu je odzvanjao Montalkin odgovor na njegovo pitanje kuda ga vodi, a koje je postavio kada su se penjali po liticama Gvadelupa:

— Vidim te tamo odakle se bez moje pomoći ne možeš vratiti — rekla mu je devojka i te reči su sada delovale kao hladan tuš na njega.

Njegov optimizam uveliko splasnu i učini mu se da je nemoguće postići sve ono što je planirao.

Osetivši iznenadan umor, što nije bilo čudo, s obzirom šta je sve tog jutra preživeo, on leži na kukuruzovinu i ubrzo utonu u čvrst san.

Sanjao je svoju Montalku kako leži kraj njega, obasipajući ga nežnošću i ljubavlju, ponavljajući reči koje je izgovarala kada je bila srećna, ali i nesrećna:

— Dragi moj beli čoveče. Jadni moj beli čoveče.

*

Nije dugo spavao.

Iz sna ga trže škripa zasuna i otvaranje brave na vratima. U

prostoriju udoše četiri Indijanca sa kopljima. Dvojica stadoše svaki sa jedne strane vrata i okrenuše se prema ulazu, kao da nekoga očekuju.

Traper se nalazio tačno naspram vrata, pa je mogao da vidi još nekoliko ljudi koji su stajali na ulazu.

Jednog od njih je poznavao.

Bio je to Montalkin pradede Teutlileo.

Polako ustade sa ležaja, protegnuvši se.

Za to vreme Teutlileo i jedan punački pedesetogodišnji, nagizdani Actek, udoše ne odmičući se mnogo od vrata.

Debeljko ga je posmatrao ispitivački, smrknutog lica. Zatim je nešto rekao Teutlileu na acteckom, a ovaj mu uzvрати sa samo dve reči, od kojih je jednu traper ipak razumeo.

Ta reč je glasila: Kuatliau.

Kuatliau. Tako je starac, kada je juče govorio o drevnim običajima Acteka, nazvao čoveka kome je Montalka, odmah po rođenju, bila obećana za ženu.

To ime je i devojka izgovorila sa gnušanjem, kada mu je izjavljivala ljubav i uveravala ga da neće biti žena Kuatliaua.

Traper se zaprepasti. Zar taj čovek, koji je ličio na bure i bio bar trideset godina stariji od devojke, da bude muž prelepe Montalke, koja ga nije želela!?

Na kraju, šta on to sada hoće od njega?

Debeljko, kome su sitne oči pakosno sjale, uze bič od stražara i traperu odmah postade jasno šta namerava.

Prešavši dlanom preko biča i poravnajući mu krajeve, Kuatli-

au pride traperu na dva koraka udaljenosti.

Ona četiri stražara se okrenuše i podigoše koplja, upravivši ih na traperu.

Stajali su sada jedan naspram drugog: s jedne strane traper, miran kao da se sve to njega ništa ne tiče, a sa druge debeljko, koji mu je stasom dopirao jedva do grudi i koji ga je s mržnjom posmatrao.

Stajali su tako i odmeravali se.

Sluteći ono što je trebalo da se desi, traper se obrati starcu:

— Neka Teutlileo skrene pažnju ovom čoveku da je ne trpim uvrede. Beli čovek se ne boji smrti i radije ću umreti, nego dozvoliti da me ova nakaza uvredi.

— Zna li beli čovek ko je taj koga on naziva nakazom? Zna li da za te reči može biti privezan za vrhove četiri jele? — upita ga starac podrugljivo.

— Nikada me Acteci neće privezati za četiri jele! — odgovori besno traper.

— Tačnije — nastavi zatim, — Teutlileo može da naredi da moje mrtvo telo privežu za jele, ali me živog nećete privezati.

Zastavši za trenutak da bi malo stišao bes, nastavi:

— Što se tiče tvog prvog pitanja, mislim da na njega mogu da odgovorim. Ovo je taj Kuatli-au, kome si, na svoju sramotu, obećao praunuku za ženu. Tvrdim da Montalka nikada neće biti njegova žena!

Starac ponovo pršte u smeh i podrugljivo ga pogleda, ne rekavši ništa.

Bilo je očigledno da debeli ne zna engleski, pošto je posle ovog

kratkog dijaloga upitno pogledao starca.

Ovaj mu u nekoliko kratkih rečenica prevede ono o čemu su on i traper razgovarali.

Da li je starac pri tom verno preveo traperove reči, ne zaobišavši ni uvredljive izraze, teško je reći. Međutim, po onome kako je Kuatli-au reagovao, moglo se zaključiti da starac, ipak, nije izostavio nijednu reč.

Debeli besno poskoči i ispuštivši besni krik, iz sve snage zamahnu bičem, usmeravajući ga ka traperovom licu.

Traper se na vreme sagnu i bič sa metalnim kuglicama fuknu iznad njegove glave, obavivši se oko Kuatli-auove ruke.

Traper je znao da ova nakaza ne predstavlja opasnost za njega, ali je, pogledavši stražare koji su spremno čekali na znak da bace koplja, odlučio da reaguje.

Zgrabivši jednom rukom debeljka za grudi, podiže ga i postavi ispred sebe kao štit. Zatim doviknu starcu:

— Hoću da svi izađete napolje i da me ostavite na miru, inače ću ovog tvog budućeg zeta razbiti o kameni zid!

Starac je zgranuto buljio u njega.

Nije mogao da shvati da se ovaj beli pas tako ponaša prema velikodostojniku, koji je po starešinstvu bio odmah iza poglavice.

Međutim, taj isti velikodostojnik se smešno bacakao u traperovim rukama, uzbuđeno govoreći nešto starcu.

Stražari su neodlučno stajali na svojim mestima, jer nisu

smeli da bace koplje, u strahu da ne pogode velikodostojnika.

Starac nešto reče i brzo izađe.

Za njim se povukoše i stražari.

Traper spusti zacrvenjenog i zajapurenog debeljka, koji je drhtao od straha i sramote, i gurnu ga prema vratima.

Ovaj izlete kao tane, soplevši se o dovratnik i tresnuvši o zemlju. Vrata se odmah zatvoriše i zasuni padoše u svoja ležišta.

Još dugo je napolju osramoćeni velmoža besno sipao psovke, jer nije uspeo da oduška svojoj ljubomori, a još je bio i ponižen pred stražarima.

Ipak, nije se više približavao vratima, već je sa sigurne udaljenosti dobacivao traperu pretnje i uvrede na svom jeziku.

Teutlileo se vrati, proviri kroz otvor i reče preteći:

— Ovo ćeš skupo platiti, belo pseto.

*

Sumrak se spuštao kada je traper pred vratima začuo ljudske glasove. Pored nerazgovetnog jezika Acteka, čuo je i poneku englesku reč.

Vrata se širom otvoriše.

Traper je sedeo u jednom uglu i posmatrao kako u prostoriju ulazi trinaest ljudskih prilika, koje je nejasno raspoznavao u polumraku.

Jedan od pridošlica uze krčag sa vodom i izađe, a za njim još jedan.

Ostali se umorno spustiše na kukuruzovinu.

Niko ne progovori ni reči. Ubrzo se vrata ponovo otvoriše i na njima se pojaviše ona dvojica, noseći neke posude.

Apači-Tom oseti miris jela, ali još uvek ne progovori ni reči. Ubrzo zatim, začu šumove koji nastaju kada se jelo sipa iz posude u posudu, a zatim dobro poznati glasa kaplara Džonsona:

— Čini mi se da je hrana večeras nešto bolja, ili sam je pregladneo. . . Kegmore, uzmi ovaj hleb i zdelu sa jelom. . . Kolmane, priđi. . . — prozivao je on jednog po jednog zarobljenika, sve dok nije izgovorio dvanaest imena.

Na kraju upita:

— Jeste li svi dobili jelo?

— Jesmo — odgovori nekolicina.

— Jesam li nekoga izostavio? Niko ne odgovori.

— Nije mi jasno otkuda onda komad hleba i zdela hrane viška.

— Jesi li uzeo svoj deo? — upita ga neko.

— Jesam.

— U tom slučaju, izgleda da su Acteci pogrešili — nastavi malopredašnji glas.

— To im se još nikada nije desilo, za ovih mesec dana od kada sam ovde — promrmlja Džonson.

Najzad, traper progovori:

— Ne lupaj glavu Džonsone. Taj višak hrane pripada meni.

— Hej, ko je to? — upita onaj što je maločas razgovarao sa kaplarem Džonsonom.

Za trenutak zavlada tišina, ali odmah zatim Džonson reče:

— Neka me ovi actečki đavoli raskomadaju, ako to nije glas Apači-Toma.

— Apači-Tom! — zagrajaše ostali.

— Zar je i tebe, Apači, smotala neka lepa Actekinja? — upita jedan piskavim glasom.

— Desilo se — odgovori traper.

— Kako? — upita zgranuto Džonson, pa ne sačekavši odgovor dodade: — Ako nam u ovoj situaciji iko može pomoći, onda je to Apači-Tom.

Rekavši to, približi se traperu, pa opipavši ga, upita:

— Radeći jutros na njivi, primetili smo neku gužvu na krovu poglavičine kuće, a zatim na jezeru. Da nisi ti prouzrokovao tu gužvu, Apači?

— Moglo bi se tako reći — odgovori ovaj, pa zatim upita:

— Koliko vas je? Dok ste ulazili, izbrojao sam trinaestoricu.

— Toliko nas i ima, prijatelju. Do juče nas je bilo petnaest. Juče je Klarku Haulendu uspelo da pobegne, a danas su rastrgli Kirka Trejlja, prokleti bili.

— Zbog čega? — upita traper.

— Zbog sitnice. Udario je motkom jednog stražara, jer više nije mogao da izdrži. U stvari, želeo je da umre.

Spomenuo si Klarka Haulenda?

— Da. Devojka mu je pomogla i uspeo je da pobegne.

— Nije, Džonsone — odvrati traper.

— Otkud znaš?

— Pronašao sam juče njegovo telo probodeno kopljem, kraj kanjona Čihue. Kolmanovi su ga sahranili.

— Bio si na mojem ranču? — javi se onaj piskavi glas.

— Ti si Rokerov sin, Edvin? — upita traper. — Zarobljen si pre dva meseca?

— Tako je, Apači. Kako su moji?

*

Veoma zabrinuti, ali su svi živi i zdravi. Da li je neko duže od tebe ovde?

— Ja. Zovem se Džefri Lendis — zabrunda glas čoveka iz tame. — Ovde sam dve godine. Ni sam ne znam kako sam još živ. Ako nas izvučeš odavde, srediću nekog Acteka, pa makar me to koštalo života.

— Ne činite nikakve nepromišljenosti, prijatelji — upozori ih traper. — Znam da vam je teško, ali strpite se još malo.

Nekoliko uzdaha se začu iz mraka.

— Nas je četrnaest, a to nije baš beznačajan broj — pokuša traper da ih ohrabri.

— Tačno, Apači, ali zaboravljaš da smo okovani — reče Džonson snuždeno.

— To nije tako veliki problem — iznenadi ih traperov odgovor.

— Kako to misliš?

— Mislim da za pola sata mogu svima da skinem okove. Kad mi je to uspelo sa mojim novim okovima, vaši stari i zardali će pre popustiti.

— Živeo, Apači! — oduševljeno povika Edvin Kolman.

— Nemojte prerano da se radujete — opomenu ih traper.

— Čak i sa skinutim okovima, biće teško izaći odavde.

Razmislivši za trenutak, traper nastavi:

— Smislićemo već nešto. . . Koliko ima stražara? — upita.

— Četrdeset, do pedeset — odgovori Džonson. — Odlično barataju kopljem i strelama, ali sa praćkom su pravi majstori. U

stanju su da pogode orah na najvišoj grani.

— Pored njih, ima i dvadesetak velikodostojnika — dodade Lendis.

— Ostali su starci, žene i deca. Sve u svemu, ima ih oko stotinu.

— Nije mnogo — zaključi traper, pa nastavi:

— Kad bismo još mogli da se domognemo dva-tri kolta, posao bi se mogao obaviti mnogo lakše.

Bilo je pravo čudo kako je ovim izmučenim ljudima bilo dovoljno samo nekoliko reči ohrabrenja, pa da im se vrati volja za život i beg na slobodu.

Dolazak samo jednog čoveka, legende Teksasa, koji se, u stvari, nalazio u istom položaju kao i oni, zbog njegovih ranijih podviga i optimizma ulivao im je nadu za oslobođenje.

Zarobljenici živnuše i nastaviliše uzbuđeno da razgovaraju, tišavši malo glasove da ih ne bi čuli stražari.

Jedan od njih, kaplar Džonson, počeo da pevuši pesmicu koju su svi znali i čiji refren prihvatiliše svi, osim traperi. Pevali su tiho, tako da njihovi glasovi nisu dopirali do stražara.

»Preko prerije jezdi Tom Lin,
baš kao mesec na putu svom.
Teksasom jaše, teksaški sin,
koga još zovu Apači-Tom.
Teksaški sin,
hrabri Tom-Lin.

Gvadelupa je i njegov dom,
ratnik Apača njegov je brat,
a tamo gde je Apači-Tom,
tu čarki ima, al' nije rat.

Apači-Tom,
hrabri Tom Lin.«

Među njima bilo je basova, baritona i tenora, te se njihovi tihi glasovi skladno uklopiše, pa se melodija koja ispuni prostoriju, poput lepršavog lahora vinu i izlege kroz uzane otvore na vratima, u tihi, sparnu noć.

U jednom trenutku, glave dvojice stražara zakloniše ono malo mesečeve svetlosti koja se probijala kroz otvore.

Nekoliko trenutaka ostadoše u tom položaju, iznenađeni onim što su čuli, pa se ubrzo odmakaoše.

9.

ŽRTVA BOGU KECALKOATLU

Tog jutra se dogodilo nešto neuobičajeno.

Već je bilo svanulo, a stražari se nisu oglašavali, niti su lupali na vratima. To učinište tek kad je sasvim svanulo.

Za otprilike jedan sat, sunce je trebalo da se pojavi na vrhovima litica.

Napolju ih dočeka novo iznenađenje. Umesto da ih odmah, bez ikakvog reda, poteraju prema njivi, narediše im da se postroje.

Jedan od stražara, nešto svetlijeg tena, čiji je otac, verovatno bio belac, stade ispred njih i reče:

Beli ljudi neće danas raditi u polju. Danas je praznik Acteka, posvećen bogu Kecalcoatl. Svaki beli čovek će na svojim leđima poneti na vrh hrama po jednog starca, koji ne može sam da se popne.

Nakon kratke pauze, da bi pridao značaj svojim rečima, Actek nastavi:

— Da bi beli ljudi mogli da se popnu uz stepenice hrama, biće im skinuti okovi sa nogu.

Rekavši to, udalji se, a ostali stražari se postaviše ispred i iza grupe zarobljenika. Bilo ih je dva puta više od zarobljenika.

— Izgleda da danas neće biti žrtvovanja — reče Edvin Kolman.

— To se još ne zna, momče — zabrunda Džefri Lendis.

— Nijedna svetkovina ne prođe bez žrtve — zaključio.

— Možda će žrtvovati ovcu ili tele — reče mršavi dugajlija koji je stajao pored Kolmana.

— Daj bože, ali sumnjam u to — odgovori Lendis.

— A zbog čega ne bi bilo baš tako? — pobuni se kaplar Džonson.

— Zbog toga, kaplare, što bi stražar već odredio jednog od nas da ponese ovcu ili tele — bio je Lendis logičan u svom rasuđivanju.

— U pravu si — složi se Džonson. — Neka nam bog svima pomogne — zaključio gledajući svoje drugove.

— Pomozimo mi sami sebi — progovori traper.

— Kako, Apači?

— Rekao sam vam da ćemo u određenom trenutku nešto smisliti — odgovori ovaj, a jedan od stražara mu besno naredi da ćuti.

Traper pogleda prema poglavičinoj kući. Iako je devojka u narandžastoj haljini, koja je stajala na krovu kuće, bila uzrok njegovih nevolja, on oseti ne-kakvu toplinu oko srca.

Montalka je gledala u njihovom pravcu, a povetarac se ig-

rao njenom crnom, raspuštenom kosom. Stajala je nalik kakvom kipu i netremice zurila u njihovom pravcu.

Onaj koga je pogledom tražila, stajao je u sredini reda postrojenih zarobljenika, viši za glavu od ostalih.

Stražar se vrati sa onim istim kovačem koji je traperu stavio okove.

Ovaj bez reči priđe Lendisu, te proturivši omanju polugu između ranjave noge i okova, kleštima rastavi obruč.

Okovi se razdvojiše, a iz noge šiknu krv.

Lendis zaurla, opsovavši.

Ono što traper u tom trenutku učini, iznenadi sve. Prišavši kovaču i stražaru, reče:

— Ja ću vam pomoći.

Jedan od stražara stade ispred njega, raskrečenih nogu i podignuta koplja, ali mu njegov starešina nešto reče i on se odmače.

Traper dade znak kovaču da se odmakne, što ovaj i učini. On, zatim, kleče pored lendisove noge, skloni klešta i polugu i golim rukama razdvoji poluodvojene okove, tako da je mogao da ih skine s noge.

Učinivši to sa jednim okovom, on isto tako brzo i lako razdvoji i drugi.

Stražari zažagoriše i u čudu se pogledaše.

— Beli čovek je veoma snažan — reče vođa stražara, ne mogavši da obuzda divljenje, zavist ali i strah.

Kovač takođe nešto reče, ali na svom jeziku, tako da ga zarobljenici nisu razumeli. Svi stražari smrknuto pogledaše

traperu i, kao po komandi, odmakao se od njega.

Apači-Tom je, ne obazirući se na njih, nastavio da skida okove svojim drugovima, da bi ih ponovo sastavio, kao da se više neće koristiti. Kovač ga je u čudu posmatrao.

— Bog te blagoslovio, Apači — reče Džonson. — Ovi divljaci bi nam tako izranjavili noge, da ne bismo mogli ni koraka da napravimo, a kamo li da teglimo njihove starce.

Poslednji u stroju je stajao Džefri Stivenzon.

— Da li je pametno to što si uradio, Apači? — prošaputa vodeći računa da ga stražar ne čuje.

— Kako to misliš?

— Pokazao si mi kako su ovi okovi slabi za tebe. Bojim se da nas posle ne okuju u teže okove.

— Ne misliš, valjda, da ćemo im dozvoliti da nas ponovo okuju? — nasmeši se traper, skinuvši mu okove i bacivši ih na gomilu.

— Svi smo uz tebe, Apači — javi se Lendis.

Odmah zatim, stražar i kovač im priđoše i oni začutaše.

Ova dvojica su sigurno mislila da traper neće uspeti svima da skine okove, ali su se prevarili.

Apači na kraju rastavi i svoje okove, doduše nešto teže nego ostale, i ponovo ih stegnuvši, bacili ih na gomilu.

Pošto je skinute okove savio više nego što treba, oni su na taj način bili nepodesni za upotrebu. Ako bi se ponovo razvlačili i stezali, sigurno bi pukli po sredini.

To je shvatio i kovač koji je uzbuđenim glasom, gestikuliraju-

ći, nešto govorio stražaru, pokazujući pri tom gomilu odbačenih okova.

— Zašto je beli čovek ponovo sastavio okove? — upita stražar traperu.

— Isprobavam snagu — odgovori ovaj osmehnuvši se. — Ako bude potrebno, ponovo ću ih razdvojiti.

— Sigurno će biti potrebno — namrgodi se stražar. — Niste, valjda, pomislili da ćete ići bez njih?

Stražar i kovač razmeniše još nekoliko rečenica, a zatim stražar naredi zarobljenicima:

— Neka beli ljudi brzo idu na onaj kraj jezera — reče pokazavši im na rukavac u blizini. — Neka se dobro operu i istresu svoju odeću, da ne bi isprljali odeću staraca kad ih budu nosili.

Zarobljenicima ovo kupanje dobro dođe, jer su do sada dobijali samo vodu za piće. Stražari ih okružili i oni se poskidaše i poskakaše u vodu.

Pre nego što će krenuti prema jezeru, traper pogleda na krov poglavičine kuće. Montalka je upravo ulazila u kuću.

*

Bilo je sve spremno. Ispred visoke, terasaste piramide, stajao je kočoperni poglavica Melčoreh, svečano obučen, kao i njegovih petnaestak velikodostojnika, te dvadesetak žena i devojaka, među kojima i Montalka, u svoj svojoj lepoti.

Kraj srednjeg dela piramide, u kome su bile uklesane stepenice, stajalo je dvanaest staraca. Od svih njih, stogodišnji Teutileo je najbolje izgledao.

Malo dalje, okupila se grupa od desetak slobodnih seljaka i njihovih porodica.

Ispred svih njih, okrenuti ka zarobljenicima koje su dovodili, stajalo je dvadeset pet stražara, naoružanih do zuba kopljima, noževima, lukovima i strelama, praćkama i zaklonjenih štitovima.

Traper najpre pogleda u Teutlilea, koji ga je netremice posmatrao, vrebajući da li će taj prljavi beli pas oskrnaviti pogledom njegovu praunuku Montalku, pošto mu je zapretio da više nikada to ne sme da učini.

Apači, međutim, ne obazirući se na starca, pogleda devojku, koja mu se jedva primetno osmehnu, pa se, plašeći se za nje, sakri iza dvojice velikodostojnika.

Teutlileo reče nešto vodi stražara i ovaj pride traperu.

— Beli čovek će nositi velikog i plemenitog Teutlilea — reče mu pa počeo da raspoređuje ostale zarobljenike.

Dvojicu najslabijih zarobljenika dodeli dvojici njihovih, nešto jačih drugova, da im pomažu.

Povorka krenu uz stepenice.

Ispred svih se gegao i skakutao poglavica Melcoreh. Za njim su ušli velikodostojnici i žene, zatim zarobljenici noseći starce, pa slobodni seljaci i na kraju stražari.

Traper je sa lakoćom nosio starog Teutlilea. Starac je bio tako lak da ga je bez ikakvog napora nosio uz stepenice.

— Za ono bih ti, beli čoveče, mogao odrediti smrt na vrhovima jela — prosi starac.

— Za šta? — upita traper praveći se da ne razume.

— Zato što si gledao moju praunuku.

— Zar ja neću biti otac njenog deteta? — reče traper u želji da naljuti starca.

— To je bilo, pa prošlo. Tvoja uloga je završena. Sada si rob, kao i svi ostali i to ćeš ostati.

— Zašto onda nisi naredio da me rastrgnu?

— Zato što veliki poglavica Melcoreh ima drugih planova sa tobom — odvрати starac zagonetno s smeškajući.

— Zahvali poglavici što se toliko brine o meni — reče traper ironično.

— Uskoro beli čovek neće više biti tako drzak — odseče starac i ućuta.

Popeše se na vrh zarubljene piramide.

Prostor na koji su stupili, bio je širok i dugačak oko deset koraka, natkriven kamenom pločom, koju su držala četiri kamena stuba, visoka blizu dvanaest stopa.

Na jednom kraju, na zapadnoj strani, nalazio se glineni kip boga Kecalkoatla, za glavu viši čak i od traperu, sa svoja dva lika: ljudskim i ptičjim. Ispred njegovih nogu, ležao je veliki buket svežeg poljskog cveća.

Na sredini tog svetilišta, na tri koraka od kipa, stajao je masivan, kameni sto, postavljen na kratak, kameni stub.

Tek sa tog mesta se videlo da piramida nije pravilnog, šestougaoanog oblika.

Zadnji deo, koji je činio jednu njenu trećinu, sastojao se od okomite i neobrađene kamene

gromade, na koju se ta građevina naslanjala i sa njom činila celinu.

Tamo nije bilo terasa, a stena je bila tako strma, da se čovek uz nju nije mogao popeti.

Poglavica, velikodostojnici i starci, zauzeše mesta na najvišoj terasi, sa jedne i druge strane svog glinenog božanstva.

Slobodni seljaci stadoše nešto dalje.

Jednu terasu niže, postaviše zarobljenike.

Na sledećoj terasi, postaviše stražare. Od njih se odvojiše osmorica najviših i najsnažnijih, koji prethodno odložiše štitove i lukove, pa noseći samo koplje, popeše se na višu terasu i stadoše kraj zarobljenika.

Laki žamor se utiša.

Nakazni poglavica stupi pred kip božanstva i zamahavši rukama, počeo nešto da govori, padajući u trans.

Velikodostojnici i seljaci su, s vremena na vreme, izgovarali u horu, kao neki refren, jednu jednu reč: Kecalcoatl.

Obred se uskoro završi.

Poglavica se vrati među svoje saplemenike, a iz grupe istupi stari Teutlileo. Pokazavši prstom na trapera, reče:

— Neka beli čovek dođe ovamo.

Traper se pope na gornju terasu i pride.

Starac mu dade znak da stane pored kamenog stola.

Za njim prideše onih osam stražara, gotovo ga dodirujući vrhovima koplja.

Ne shvatajući o čemu se radi, traper najpre pogleda Teutlilea, koji podiže obe ruke, a zatim

Montalku, na čijem se izbezumljenom licu ogledao očaj.

Starac se obrati narodu, pokazujući s vremena na vreme, na trapera.

Nije izgovorio ni nekoliko rečenica, kad se začu vrisak Montalke i ona se probi do svog brata, te pade pred njim na kolena, dotakavši čelom pod.

Nije stigla ni da izgovori što je naumila, a brat je besno prekinu, pomodrevši u licu od ljutine. Rukom joj pokaza da napusti svetilište.

Ona htela još nešto da kaže, ali se poglavica okrenu, a dva velikodostojnika prideše i, blago je uhvativši ispod ruke, povedoše niz piramidu.

Na drugoj terasi se okrenula, i kroz jecaj doviknula:

— Čuvaj se, moj mili beli čoveče. Oni hoće da te žrtvuju bogu. Brani se, pokaži im svoju snagu.

Samo što je to izgovorila, kad stari Teutlileo reče nešto stražarima, posle čega oni zgrabiše trapera. Dogodi se nešto što Actecio do tada nisu videli.

Gomila stražara, koji su pokušavali da savladaju trapera i stave ga na žrtveni oltar, da bi mu poglavica rasporio grudi i izvadio srce, odjednom se rasprši i ljudi tresnuše o ivicu kamenog stola.

Začu se jeziv zvuk krckanja kostiju, a odmah zatim i jauci povređenih. Trojica stražara padoše kao pokošeni, a dvojica, u strahu, pustiše trapera.

On udari pesnicom jednog stražara takvom silinom, da on polete preko terasa, niz piramidu. Zaustavio se tek na četvrtoj terasi.

Drugu dvojicu zgrabi za vrat i tresnu ih glavom o glavu, te se oni bez svesti sručiše na pod.

U međuvremenu, trinaest preostalih zarobljenika se popeše na terasu i stadoše pored Toma, a velikodostojnici i seljaci brzo sidoše na donju terasu.

Tražili su sigurnost od svojih vojnika, koji su neodlučno stajali, zapanjeni događajem koji se zbilo pred njima.

Pre nego što su se odlučili da upotrebe oružje, traper je, znajući šta to glineno božanstvo znači za ove verske fanatike, učinio ono što je u tom trenutku bilo najefikasnije.

Prišavši velikom Kecalkoatlovom kipu, objumi ga oko pojasa i pomeri ga do ivice svetilišta.

Svi zanemeše. Očekivali su svašta od ovog divljeg gorostas, ali nikako skrnavljanje božanstva. Koristeći trenutak zabune, traper viknu:

— Teutlileo.

— Čujem te, beli čoveče — odgovori starac drhtavim glasom, gledajući ga zapanjeno.

— Neka svi Acteci siđu sa piramide. Ako me ne poslušate i ako nas napadnete, baciću vašeg velikog Kecalkoatla i on će se razbiti u paramparčad.

Gomila je bila paralisana od neverice i straha.

— Ako se to dogodi — nastavi traper, — gnev boga će se sručiti na vas. Jesi li me razumeo?

— Jesam, prokletniče!

*

Melcorenjh i njegov praded, se počeo sašaptavati. U tome im se pridruži i nekoliko veliko-

dostojnika. Nakon kratkog dogovora, počeo žurno da silaze, praćeni stražarima.

Jedan deo stražara je pomagao starcima da siđu, a drugi su nosili ranjene i onesvešćene.

Teutlileo se zasustavi na polovinu piramide.

— Beli čoveče! — viknu.

— Šta hoćeš? — odazva se traper.

— Ne uništavaj našeg boga! Njegov gnev može da se sruči i na glave belih ljudi.

To je naša briga. A sada, čujte vi mene.

— Govori, beli čoveče. Slušamo te.

— Neka vaša tri čoveka done su dovoljno vode i hrane za moje drugove. Acteci će prvi probati tu hranu i ostaće s nama dok sunce ne dođe iznad glave Kecalkoatla.

Napraviše pauzu, da bi svi mogli da shvate šta im govori, tj. da bi starac uspeo da prevede, traper nastavi:

— Ako se tvojim saplemenicima do tada ništa ne dogodi, to jest, ako hrana i voda ne budu zatrovane, vратиće se. Ukoliko im se nešto desi, razbiću vašeg Kecalkoatla u komade.

— Je li to sve, beli čoveče?

— Nije.

— Šta još želiš?

— Želim slobodu. Hoćemo da neometano odemo odavde.

— Razmislićemo o tvom drugom zahtevu — reče starac i nastavi da silazi.

Zarobljenici radosno zagrajaše.

— Misli li, Apači, da ćemo uspeti? — upita Džonson.

— Povratka nam nema. Kada bismo mogli da nosimo ovo glineno čudovište, uspeli bismo. Međutim, kip je lomljiv i dok sam ga spuštao, primetio sam da je podnožje napuklo. Moramo smisliti nešto drugo.

— Bar ćemo se najesti — reče Lendis. — Neka kaže ko šta hoće, ali ja ne mogu da razmišljam praznog stomaka.

Na piramidi više nije bilo nijednog Acteka. Svi su sada stajali između građevine i jezera i neko vreme buljili prema vrhu.

Malo kasnije, počese da se razilaze. Ispod piramide, ostade desetak stražara. Tog jutra jezeru se ne približi više nijedno dete. Dva sata kasnije, tri čoveka donesoše nekoliko kotarica sa hranom i krčage sa vodom. Pored toga, na opšte iznenađenje, donesoše i dva bokala puna žestokog pića.

— Vidi starog lisca — nasmeja se traper. — Hoće da nas opije. Ipak, malo ovog pića, dobro će nam doći.

Ipak, sve do podne, niko ništa nije okusio. Kada videše da se Indijancima, koji su doneli hranu, ništa nije dogodilo, poslaše ih u naselje, a oni navališe na jelo i piće.

— Ljudi — veselo zapiskuta glas Edvina Kolumana, — sada mogu i da umrem — završi sa jelom gladeći se po trbuhu.

— A meni se tek sada živi — reče Džefri Lendis. — Lepo je biti slobodan i puna stomaka, pa makar i na vrhu piramide.

— Ostavimo nešto hrane i za sutra — predloži Stivenson. — Ko zna koliko ćemo još morati ovde da ostanemo.

— Koliko god da ostanemo, nećemo gladovati, dok nam je našeg Apači-Toma i acteškog Kecalkoatla — reče Paterson.

10.

SUKOB BOGOVA

U toku tog popodneva, ništa se značajno nije dogodilo. Osim stražara, koji su se predveče smenili, niko nije prilazio piramidi.

Nije dolazio ni Teutlileo, da ispunji i drugi postavljeni zahtev i oni shvatiše da ga neće ni ispuniti.

Jer, šta bi se dogodilo da ih puste na slodu?

Spoljašnji svet bi otkrio njihovo skrovište i beli ljudi bi došli da osвете one koje su Acteci pogubili ili ih porobili.

To bi, u stvari, značilo kraj naroda Acteka.

Sunce je zalazilo, kad jedan od zarobljenika koji su sedeli na najvišoj terasi i gledali u pravcu poglavičine kuće, viknu:

— Apači, nije li ona devojka na krovu poglavičine kuće njegova sestra?

Traper ustade.

Na krovu je, u dubokoj senci, stajala Montalka. Mogla se videti samo sa piramide u čijem je pravcu gledala.

Mahnulo joj je, a ona mu odvrati. Gledali su se tako nekoliko trenutaka i videvši da se ona savija od tuge i, verovatno, plače, Tom joj još jednom mahnu i pređe na drugu stranu svetilišta. Nije hteo više da muči ni sebe ni nju.

— Ta devojka te iskreno voli, Apači — reče Lendis. — Nemoj to da zaboraviš.

Predveče, na nebu počese da se gomilaju crni, teški oblaci. Uskoro je celo nebo bilo gotovo crno. Povetarac, koji je do tada duvao, pretvori se u uraganski vetar koji je stravično zavijao.

U daljini su sevale munje i čuo se potmulj tutanj grmljavine koja se sve više približavala.

Nekoliko minuta kasnije, nastade pravi pakao. Kiša je lila kao iz kabla, vetar je rušio sve pred sobom, a gromovi i munje su cepali sada već sasvim crno nebo. Postojala je opasnost da grom pogodi uzvišenje na piramidi i zarobljenici su toga bili svesni.

U jednom trenutku, blesnu munja, a omdah zatim odjeknu tutanj groma. Jedna od one četiri jela zaškripa i puče duž celog stabla.

— Napolje odavde — viknu traper, naglašavajući za trenutak tutanj groma i fijuk vetra.

— Sidite na drugu terasu i priľubite se uz kamen.

— Zar po ovom pljuskui da izlazimo iz zaklona? — upita neko.

— Bolje i da pokisneš, nego da te udari grom ili da ostaneš ispod kamenih ploča krova.

Učiniše kako im je rečeno.

Sevanje munja nije prestajalo, kao ni grmljavina. Gromovi su odjekivali u blizini i stabla su padala unaokolo. Jedno drvo se zapali, ali kiša brzo ugasi vatru.

Činilo se da nevreme nikada neće prestati. Izgledalo je kao da su se sve munje i gromovi sručili baš na ovu dolinu.

I baš kad pomisliše da se nepogoda stišava, strahovit tresak im zagluši uši i natera ih da se još više pribľube uz kamen.

Iznad njih se začu lomľava, a nekoliko komada polomľjenih kamenih ploča i stubova preleteše preko njih i kotrljajući se niz terase, pođoše u podnožje piramide.

Postepeno, grmljavina se stišavala.

Kada, malo kasnije, zarobljenici ustadoše i pogledaše prema svetilištu, zapanjiše se. Ceo krov se srušio na žrtvenik i kip boga Kecalkoatla. Od božanstva je ostala samo jedna ruka i jedna noga.

Ploča žrtvenika je takođe bila slomľjena, samo su štrčali polomľjeni stubovi i postolje.

— Ovo mi se uopšte ne dopada — reče traper.

— Na šta misliš, Apači?

— Božanstvo nas je štitiľo od njihovog gneva i možda bi nam pomoglo da se dokopamo slobode. Međutim, sada je ta mogućnost propala.

— Misliš li da će nas sutra, kad vide uništeni kip, napasti?

— upita Lendis.

— To je sigurno.

— Biće dovoljno da nas ovde drže bez hrane i vode — reče pokunjeno Stivenson, te nastavi:

— Tamo, dole smo, istina, bili u zatvoru i okovani, ali smo bar dva puta na dan dobijali hranu i vodu.

— Povratka više nema, Stiven-sone — reče mu kaplar energično, zatim upita traperu:

— Šta misliš da bi trebalo preduzeti, Apači?

— Potrebno je, pre svega, da se dokopamo bar dva kolta.

— Mnogo hoćeš — nasmeja se Lendis. ' Međutim, kad se setim kako te je ona pogľavičina sestra danas gledala i čak pokuša-

la da te spase, dolazim na ideju da je nekako privoliš da nam pomogne.

— Na nju sam i ja pomislio — priznade traper.

— Kako da dođeš do nje, kad nas ona gamad dole čeka? — upita Kolman.

Kiša je, u međuvremenu, prestala, ali je još uvek bilo mračno. Čak se ni voda jezera nije videla.

— Možda bi mogao da se spustiš i da se neopaženo provučеш pored stražara — predloži kaplar.

— O tome baš razmišljam.

— Apači to sigurno može — hrabrio je kolebljivi Stivenson više sebe, nego trapera.

Tek što je to rekao, kad na poslednjoj, najnižoj terasi blesnu svetlost baklje, da bi zatim prostor sa obe strane piramide bio osvetljen mnogobrojnim bakljama.

Tako je ideja da se Tom spusti niz piramidu, propala.

— Ne preostaje nam ništa drugo nego da raskrčimo svetište i naslažemo izlomljeno kamenje na nekoliko gomila — predloži traper, pa videvši upitne poglede svojih drugova, nastavi.

— Kamenje će nam biti jedino oružje, ako oni odozdo pokušaju da se popnu.

Ostali se složiše sa njegovim predlogom.

— Uostalom, tako ćemo doći i do hrane, koja je zatrpana — ubaci neko, kome je i u ovoj situaciji hrana bila veoma važna.

Prionuše na posao. Nešto kasnije, svetište je bilo raskrčeno, a na terasi do njega stajalo je

nekoliko gomila kamenja, jedinog oružja u slučaju napada.

Svima je bilo jasno da će ih Acteci, čim im se ukaže prilika, napasti.

*

Kao što to obično biva, posle letnje nepogode, osvanu vedar, sunčan dan.

Nebo je bilo prozirno plavo, a mirna voda jezera u kome se ono ogledalo zajedno sa okolnim liticama, bleštalo je poput dijamanta.

Jela koja je bila pogodoena gromom, zakačila je u padu i onu pored sebe, te joj slomila elastični vrh.

U podnožju piramide, ležali su komadi slomljenih ploča, kao i glineni delovi boga Kecalcoatla. Neko od stražara je sigurno otkrio krhotine »tela« svog božanstva i uzbunio ostale. Uostalom, oni bi to otkrili, čim bi pogledali na vrh piramide.

Zarobljenici su videli kako trojica Acteka nešto žučno razgovaraju, gestikulirajući, i stojeći pored glinenih ostataka boga.

Zatim su počeli da prebiraju po njima i postavljaju ih na prvu terasu, a jedan od njih bezglavo pojuri prema poglavičinoj kući.

Kao da je neko alarmirao celo naselje, sa svih strana počеше da pristižu Acteci i da se grupišu po staležima.

Uskoro se pojavi poglavica Melcoreh sa Teutlileom.

Gomila im napravi mesta, te se oni uskoro nadoše pred glinenim ostacima Kecalcoatla.

Nakazni Melcoreh poskoči, kao da ga je neko ubo, podiže

pesnicu uvis, te preteći zarobljenicima, poče da se dere na sav glas.

Po ugledu na njega, to učiniše i ostali u dolini, tog prijatnog septembarskog jutra, ispuni vilka gomile, koja ne prestade ni kad pored piramide ostadoše samo četrdeset stražara, naoružanih do zuba.

U jednom trenutku, glas vođe stražara nadjača viku. On je do tada nešto razgovarao sa Melcorehom i Teutlileom.

— Veliki beli čoveče, javi se.

Traper siđe na nižu terasu.

— Slušam te. — odazva se.

— Veliki poglavica Melcoreh naređuje da se predate.

— A ako mi to ne želimo?

— Onda ćete umreti svi u velikim mukama. — zapreti stražar, pa nastavi:

— Ma koliko ti bio snažan i ma koliko ti tvoji pomagali, moji ljudi će vas savladati, pa ćemo vas zavezati na druge četiri jele, na kojima će se njihati vaša ras-trgnuta tela.

— Mnogo pričaš — viknu traper nasmejavši se. — Ne bojimo se mi tvojih pretnji, niti tvojih ljudi.

— Nas je mnogo više.

— To nas ne brine, pa da vas je još toliko.

— Kako hoćeš, beli čoveče. — viknu stražar, pa izdade naređenje svojim ljudima.

Traper se baš na vreme povuče, izbegavši tako strelu koja iznenada dolete. Nakon toga, oko njih zafijuka kamenje koje su Acteci izbacivali iz svojih prački.

Zatim vođa stražara izdade još jedno naređenje i zarobljenici ugledaše kako se Acteci op-

rezno penju uz piramidu, savlađujući jednu po jednu terasu.

Desetak stražara, koji su ostali u podnožju piramide, zasipali su traperu i njegove drugove strelama i kamenjem iz prački, ne dozvoljavajući zarobljenicima da se pomole iz zaklona.

Traper leže na kamene ploče, dopuza do ivice najviše terase, držeći ispred sebe komad ploče kao štit, i pogleda naniže.

Stražari su savladali tri terase.

— Dolaze. — viknu traper.

— Pripremite kamenje, ali ne bacajte ga dok vam ja ne dam znak.

Stražari savladaše još nekoliko terasa. Nalazili su se na polovini piramide, kad traper viknu:

— Sada.

Kamenje i delovi ploča poleteše naniže, a on baci svoj improvizovani štit, pogodivši jednog stražara posred grudi.

Kamenje je pljuštalo po iznenađenim stražarima i oni u panici počеше da beže niz piramidu.

Nekoliko povređenih ostade na terasama, zapomažući i doživljujući u pomoć.

Prvi napad bio je odbijen. Koliko će ih puta još napasti u toku dana i hoće li imati dovoljno »municije« da se brane? Dokle god je kamenja, napadači nisu imali šanse.

Do takvog zaključka su, verovatno, došli i Acteci. Dan je odmicao, ali oni više nijednom ne napadoše. Doduše, stražari su i dalje šetali pored piramide, ali na sigurnoj udaljenosti od njenog podnožja. Na one koji su se nalazili u ruševinama svetilišta, više nisu obraćali pažnju.

VRATOLOMNI SPUST

Osmatrajući sa vrha piramide okolinu, traper primeti da stražari posebnu pažnju obraćaju na onaj šestougaoni deo piramide, preko čijih se terasa moglo popeti i sići.

Na okomitu, kamenu gromadu, koja je činila ostali deo piramide, nisu obraćali pažnju.

Kada bi nekome pošlo za rukom da se spusti niz tu neravninu, ali veoma strmu stranu, posebno ako bi to učinio noću, stražari ga sigurno ne bi primećili.

Takođe je primetio, neopaženo se spustivši nešto niže, iskoristivši za taj podvig sumrak koji je pao, da ta, naizgled strma strana, ima na sebi izbočine, koje bi veštom i snažnom čoveku mogle da posluže kao oslonac prilikom spuštanja.

Izbočina je bilo mnogo, naročito na onoj strani koja je bila okrenuta ka njivi i povrtnjaku, tako da je postojala mala mogućnost da će ga neko videti.

Odluka je bila doneta.

U toku noći pokušaće da se spusti niz stenu, zatim će se odšunjati do poglavičine kuće, do Montalke.

Od te devojke, koja je bez straha, pred svima pokazala svoju ljubav i privrženost, zavisiće dalji tok zbivanja.

Te noći su pojeli hranu koja im je ostala od juče i popili vodu iz jednog nerazbijenog krčaga.

— Pokušaću da se spustim niz stenu — saopšti im traper svoju odluku.

— Ne budi lud, Apači — pobuni se Džonson. — Niz nju bi se sigurno strmoglavio.

— Ipak ću pokušati — insistirao je traper. — Vi dobro otvorite oči da vas ne iznenade, a ja ću naći načina da vam se javim.

— Šta da radimo ako se strmoglaviš? — reče Stivenson drhtavim glasom.

— Tada ćete sami morati da donesete odluku — odgovori ovaj.

Baklje su svetlele na prvoj terasi, a stražari su se neumorno šetali.

Kroz prozore kuća velikodostojnika, a i seljaka, videla se treperava svetlost, ali je ona jedva prodirala kroz gustu tamu.

Traper sačeka da se svetla u kućama ugase, pa krenu.

— Srećno, Apači — šapnu mu Lendis. — Čuvaj se!

— Misli i na nas, Apači — dodade Stivenson molećivo. — Ja imam ženu i četvoro dece.

— Prestani, kukumavko — ućutka ga kaplar, a zatim dodade:

— Srećno, prijatelju.

Traper se priljubio uz kamen i puzeći skliznuo niz prvu terasu, a zatim niz drugu.

Nalazio se na mestu koje je dobro upamtio. Iako je samo nazirao stenu, sećao se svakog ispupčenja i udubljenja.

Ispružio je ruku i napipao prvu kamenu izbočinu. Čvrsto se uhvatio za nju. Zatim je nogu zavukao u udubljenje, našavši tako prilično siguran oslonac.

Bio je svestan da od svakog njegovog sledećeg koraka zavisi, ne samo njegov život, već i životi njegovih drugova.

Sada je desnu nogu trebalo spustiti za dve stope niže i pronaći jedan oštar klin, koji je ranije zapazio, i uhvatiti se za njega.

Dočepavši se klina, krenu nogom naniže, gde pronađe novo udubljenje. Za sada je spuštanje išlo bez problema. Strepeo je, moleći se da klin izdrži njegovu težinu, pošto je naredni korak, koji je trebalo da ga dovede do nešto većeg udubljenja, zavisio od izdržljivosti tog klina.

Ukoliko ne izdrži, sunovratiće se sa te visine i tresnuti na istureneno kamenje pri dnu.

Klin je izdržao, i traper se obema nogama nađe na sigurnom osloncu. Znoj mu se slivao niz lice i telo i natapao košulju od jelenske kože.

To mu je prijalo, jer mu je povetarac rashlađivao vrelo čelo.

Napredovao je dalje polako, stopu po stopu. U jednom plitkom udubljenju, noga mu se okliznu i on s mukom uspe da prenese težinu tela na drugu nogu i da povрати ravnotežu.

Nije mislio na stražare. Tama je bila tako neprozirna, da sigurno nisu mogli da ga vide.

Sledeća etapa spusta je išla znatno teže. Taj deo stene mu je bio nepoznat, pa je prvo morao pažljivo da pipa kamenje, pre nego što bi se uhvatio za njega.

Njemu, međutim, nije bilo prvi put da se u mrkloj noći penetra i spušta niz litice, te mu je to iskustvo sada bilo dragoceno.

Posle, otprilike, pola sata, pod nogama oseti kako izbočine postaju veće, jer se stena, kao i cela piramida, pri dnu širila.

Dotakavši, najzad, zemlju, uvuče se u jedno udubljenje da predahne. Sačekavši da stražar odatle krene prema jezeru, nečujno potrča prema šumici koja je okruživala kuće velikodostojnika i poglavice i prostirala se sve do prolaza kroz stenu, koja se nadnosila nad dolinom.

Stigavši dotle, zastade.

Sakrivši se iza stabla, savio je šake i tri puta dunuo u njih, podražavajući huk sove. Bio je ubeđen da će kaplar Džonson prepoznati njegov znak.

Sigurno će shvatiti da mu on to javlja da se srećno spustio niz stenu.

Setio se da se pred poglavičnom kućom nalaze dva stražara, pa je veoma oprezno pošao tamo, pazeći da ne naleti na nekog od njih.

Međutim, uzalud je strepeo. Stražari se nisu pojavljivali i on neprimećen prođe. Uskoro je stigao u blizinu poglavičine kuće tamo primeti dva stražara. Sedeli su ispred vrata i razgovarali.

Razmišljao je kako da postupi. Da li najpre da onesposobi stražare, pa da uleti u kuću, ili da se sa bočne strane popne u kuću, uz veliki bor koji je tamo rastao?

U stvari, najviše od svega je želeo da dopre do one sobe koja se nalazila u četvrtastoj kuli, na vrhu kuće.

Razmišljajući za trenutak, odlučio da se dokopa Montalkine sobe, te pođe u pravcu bora.

Penjao se po debelim granama bora i stigao skoro do samog krova. Polako se pope na krov šunjajući se, kad odjednom naglo zastade.

Ispred vrata, koja su vodila u

Montalkinu sobu, ležala je neka ljudska prilika. Bio je to stražar, koji je, ne ispustivši koplje iz ruku, izgleda, spavao.

Šta sada? Da li da ga iznenadi i da ga, ako spava, udari i tako onesposobi? Ubiti ga, bilo bi najlakše, ali on se grozio od pomisli da ubije čoveka na spavanju. Olučio se za srednje rešenje.

Bez obzira na svoju korpulentnost, kretao se lako, gotovo bešumno, približavajući se vratima sobe. Prišavši sasvim blizu, vide da stražar čvrsto spava, čak je i hrkao.

Uhvativši ga za kosu vezanu u perčin, traper ga prodrma. Polubudan, stražar je zurio u njega ne shvatajući šta se dešava. Traper iskoristi taj trenutak i onesvesti ga jednim dobro odmerenim udarcem.

Stražar se složi na pod i utonu u san mnogo čvršći, nego prethodni. Traper izvadi indijančev nož, te odsekavši tetivu luka, čvrsto mu veza ruke, a tkanim koju je otkinuo od pregače, zapuši mu usta.

Preskočivši preko njega, uđe u prostoriju.

U sobi je vladao mrak, ali on se veoma dobro snalazio, jer je dobro poznavao svaki deo te prostorije. Bešumno se približi Montalkinom ležaju.

U polumraku ugleda obrise njenog tela pod lakim pokrivačem, kao i crnu kosu rasutu po uzglavlju.

Kleknuvši pored njenog ležaja, pritisnu usnu na njenu ruku.

*

Devojka se trže, ali se odmah smiri, začuvši njegov glas:

— Neka se Montalka ne plaši. Tu je njen beli čovek.

Ona prigušeno kriknu od sreće i iznenađenja. Ispruživši ruku, napipa mu lice i zatim mu se baci oko vrata.

— Moj dragi, moj mili, moj hrabri beli čoveče. Koliko te samo Montalka voli. Srce će joj prepući od radosti što se ponovo nalaziš kraj nje.

Drhtavim usnama ga najpre poljubi u obraz, a zatim, našavši njegove usne, priljubi svoje uz njih.

Traper joj uzvрати poljubac, ali setivši se u kakvom se položaju nalazi i zadatka koji mora da obavi, prekide poljubac.

Ona, međutim, nije skidala ruke s njegovog vrata, i kao mačka se skupila u njegovom krilu.

— Montalka je srećna što ima svog belog čoveka i ona se mnogo radovala što je beli čovek sam uspeo da savlada mnogo ratnika Acteka.

Nakon tog novog izliva oduševljenja, ona ga upita:

— Kako je moj beli čovek došao neopaženo u Montalkinu sobu? Kako je sišao sa hrama i prošao pored stražara?

— Nije bilo teško — odgovori traper skromno.

— Gde su ostali beli ljudi?

— Na vrhu hrama. Ako mi Montalka pomogne, ja ću i njih spustiti sa piramide, a da to stražari ne primete.

Nijednog trenutka nije oklevala.

— Montalka toliko voli svog belog čoveka, da će učiniti sve što on želi — rekla je i još jednom ga brzo poljubila.

— Čak i ako zatražim da nam

pomogneš da pobeegnemo iz ove doline?

— I tada, moj beli čoveče. Ali, ako ti želiš da se vratiš među svoje, Montalka želi da pođe sa tobom i da se više nikada ne vrati među Acteke. Neka moj beli čovek kaže šta Montalka treba da učini.

— Zna li Montalka šta će joj se desiti, ako ne uspemo da pobeegnemo?

— Montalki je to poznato. Bele ljude će ponovo okovati i davće im manje hrane, a Montalku će kao izdajnika, prineti na žrtvu bogu Kealkoatlu.

Začutavši za trenutak i neustrašivo gledajući u traperu, devojka nastavi:

— Montalka se ne boji ničega i sve će uraditi za čoveka koga voli. Pre nekoliko dana je Montalkina drugarica Malinće pomogla svom belom čoveku i oboje su pbegli. Na žalost, stigao ih je Malinčin otac i belog čoveka ubio kopljem.

Pogledavši ga tužno, devojka upita:

— Zna li moj beli čovek šta je tada uradila Malinće?

— Ne znam.

— Malinće je skočila u ponor na dnu koga protiče reka, ona ista preko koje je Montalka purrešla sa svojim belim čovekom.

Njemu postade jasno da je devojka govorila o bekstvu Klarka Haulenda, čije je on telo pronašao na stazi smrti. Ona ženska sandala je, znači, pripadala toj Malinće, koja je poput Montalke, zavolela svog belog čoveka, i pošla u smrt za njim.

Devojčin glas ga trže iz razmišljanja.

— Neka moj beli čovek kaže šta da učini Montalka.

— Postoji li još neki izlaz iz ove doline?

— Potoji — odgovori devojka.

— Ali Montalka ne zna za njega. Samo poglavica Melcoreh i naš praded, Teutlileo, znaju gde se on nalazi.

— Može li Montalka da mi nabavi nekoliko koltova koje su nam Acteci oduzeli?

— Ako je to ono oružje što izbacuje munje i gromove, onda je Montalka videla dva takva u sobi svog pradeda. Mislim da mogu da se uvučem i uzmem ih, a da on to ne primeti.

— Odlično. Potrebno mi je još nešto.

— Kaži moj najdraži beli čoveče.

— Potrebno mi je dugačko, jako uže da bi se moji prijatelji spustili niz kamenu liticu piramide.

Devojka se misli, pa nakon kratkog vremena, reče:

— Tako dugačko uže ne postoji, ali u sobi u prizemlju ima nekoliko kraćih koje se mogu vezati jedno za drugo. Treba li mom belom čoveku još nešto?

— To je sve. Neka se Montalka obuče, pa da krenemo. Još nešto. Nemoj da zaboraviš onu pištaljku koju si koristila da bi se otvorila vrata i spustile lestve.

— Neću zaboraviti, moj beli čoveče — reče devojka i ustade.

Dok je odlazila, traper uze pojas njene haljine i dobro uveza noge onesvešćenom stražaru, te ga tako potpuno onesposobi.

Devojka se brzo vratila.

— Mudri Teutlileo — reče, — leže rano, ali rano i ustaje. U ovo vreme, on spava najčvršćim snom, pa Montalki nije bilo teško da uzme dva kolta i dva noža.

Zastavši malo da povрати sah, devojka nastavi:

— Donela sam i dve kutije sa onim što beli ljudi nazivaju mecima. Da li je Montalka uradila svekako treba?

Poljubio ju je zagrlio.

— Bolje ne bih uradio ni ja.

Donela je i tri užeta koja traper zaveza jedno za drugo, prethodno upalivši tanku sveću. Na taj način je dobio dovoljno dugačko uže.

— Krenimo — reče i pođe sa Montalkom prema terasi.

— Zašto tim putem? Zar nećemo kroz glavni ulaz?

— Pronašao sam sigurniji put.

Upozorio ju je da se ne saplete preko onesvešćenog stražara i poveo je prema ivici krovne terase. Tu joj je omotao uže oko pojasa i spustio je bez teškoće na zemlju.

On se spustio istim putem, niz grane starog bora. Ovaj put jedna grana izdajnički zaškripa i umalo se ne slomi pod njegovom težinom.

Vetar je pirkao, lišće je šuštalalo i dvojica stražara ne obratiše pažnju na taj zvuk.

Išli su zajedno do ivice šume, oprezno se šunjajući. Devojka tamo ostade, a on pretrča slobodan prostor, noseći u rukama neophodan pribor i oružje.

Penjanje uz stenu je ovog puta išlo znatno lakše i brže, nego spuštanje. Prešavši preko dve terase, on iskrсну pred začuđenim i obradovanim prijateljima.

— Apači! — zagrajaše sa svih strana.

Ukratko im je ispričao šta se sve dogodilo od kada je otišao, pa uzevši jedan kolt i kutiju sa mecima, pruži ih Džonsonu.

Sa ova dva kolta možemo mnogo da učinimo — reče. — Kolmane, Lendise... vi uzmite svaki po jedan nož.

Podelivši im oružje, traper nastavi:

— A sada ćemo privezati uže za stub, i jedan po jedan se spustiti niz stenu. U šumi vas čeka moja devojka.

— A ti? — upita ga Džonson.

— Ne misliš, valjda, da ću ostati ovde? Sići ću poslednji.

Brzo su se spuštali, jer im je konopac bio velika pomoć. Na kraju siđe i traper, i za svaki slučaj, odreza komad konopca, ponevši ga sa sobom.

Na ivici šume su ga čekali Montalka i njegovi prijatelji. Pre nego što uđoše u šumu, osmotriše okolinu. Pored piramide, kao i na izlazu iz doline, gorele su buktinje.

Na izlazu iz doline izbrojaše dvojicu stražara, a na mestu gde se spuštaju lestve, još dvojicu.

12.

PUT KA SLOBODI

— Šta sada, Apači? — upita kaplar šapatom kad se približiše stražarima, šunjajući se.

Još uvek su bili neprimećeni.

— Ovog biosmo nekako i savladali, ali šta ćemo sa ostalima? Rizično bi bilo da upotrebimo koltove.

— To niko — usprotivi se traper — Montalka će nam pomoći da uklonimo stražare i ove ovde i one pred izlazom.

— Montalka će uraditi sve što kaže njen beli čovek — reče devojka, sa ljubavlju i privrženošću u glasu.

— Evo mog plana — reče traper okupivši ih oko sebe. — Montalka će se vratiti kroz šumu do stražara na izlazu. Reći će im da poglavica naređuje da pogase buktinje i da svi siđu do piramide.

Svi su ga pažljivo slušali, a Montalka potvrdno klimnu glavom, u znak da je razumela.

— Kada se stražari udalje — nastavi traper, — a Montalka se vrati, lako ćemo proći kroz prolaz. Pre toga će se jedan od nas popeti na svod iznad tunela i na drugoj strani spustiti lestve.

Nadam se da ste me razumeli.

— Jesmo. Brine me samo da li će stražari poslužiti devojkicu — reče kaplar.

— Da li je Montalka razumela šta je moj prijatelj rekao, upita traper.

— Montalka dobro razume tvoj jezik, moj beli čoveče — odgovori devojkica, pa nastavi:

— Stražari moraju poslušati praunuku mudrog Teutlilea i sestru velikog Melćoreha — dodade gordo.

— Onda, neka moja Montalka učini ono što sam rekao.

Devojkica krenu brzim korakom i uskoro nestade u šumi. Uskoro je ugledaše kako hitro korača preko čistine i približava se stražarima pored ulaza.

Primitivši je, sva četvorica odmah ustadoše i pozdraviše je na actečki način. Ona im kratko objasni šta treba da učine i jedan od njih pozva onu dvojicu odozgo.

Pogasivši buktinje, žurno se uputiše ka piramidi.

Odmah zatim, devojkica krenu ka mestu gde su je čekali traper i zarobljenici.

Svi pomogoše Džonsonu da se popne na svod tunela i u kratak tunel. Na drugoj strani su ih već čekale spuštene lestve. Jedan po jedan su se penjali na stazu između litica i kada su se svi popeli, baciše lestve u ponor, obezbeđujući na taj način kakvu-takvu odstupnicu.

Podoše za devojkicom, koja ih je sigurnim korakom vodila po pomračini i spustiše se strmom stazom.

U blizini tajnog prolaza, ispod jednog udubljenja u steni, u kojem je stajao stražar, dopirala je slabašna svetlost. Devojkica se zaustavi, a to učiniše i ostali.

— Noću su ovde samo tri stražara — reče im. — Svi beli ljudi ne mogu odjednom da idu sa Montalkom, nego samo jedan. Montalka želi da to bude njen beli čovek — završi devojkica i uhvati traperu ispod ruke.

— Šta ćeš im reći? — upita je traper.

— Javiću im se odavde pištaljkom. Posle toga, oni nemaju pravo da me pitaju kuda idem i koga vodim.

Svi je začuđeno pogledaše.

— Kada dođemo do njih, neka se moj beli čovek potrudi da ih onesposobi. Njemu to neće biti teško — reče gledajući ga sa divljenjem.

Nakon toga, ona izvadi onu cevčicu iz nedara i dunu.

Iz udubljenja u steni pojavi se jedna prilika i pogleda naviše.

— Hajdemo, moj beli čoveče — reče devojkica i pođe ispred traperu.

Sidoše do tajnog otvora.

Tamo ugledaše tri ljudske prilike. Prepoznavši devojkicu, stražari je s poštovanjem pozdravi-

še, a zatim jedan od njih pride mehanizmu za otvaranje kamenih vrata i povuče jednu polugu * naviše.

Traper iskoristi trenutak dok je stražar bio zauzet otvaranjem vrata, a druga dvojica ga posmatrala, pa desnom rukom stisnutom u pesnicu munjevito udari jednog, pa drugog Acteka.

Ovi padoše kao pokošeni, udarajući glavama o stenu i ostaše na tlu onesvešćeni. Jedan od njih je uspeo da jaukne, te na taj način skrene pažnju trećem stražaru koj je već pomakao kamena vrata.

Ne stigavši da uzme koplje koje je bilo naslonjeno na stenu, stražar pade onesvešćen strahovitim traperovim udarcem.

— Zamog dragog belog čoveka nema prepreka — reče devojka gledajući ga sa ponosom a zatim nastavi.

— Uskoro će svanuti novi dan i treba pozvati i ostale. Mi treba pre svitanja da dodemo do šume.

Devojka je bila u pravu. Bližio se trenutak kada će svitanje smeniti noć i traperu se učini da tama više nije tako neprozirna.

Montalka mu objasni šta treba dalje da se čini.

— Montalka se nada da će beli ljudi zateći stražare kraj pokretnog mosta kako spavaju. U ovo vreme se najslabije spava, zato treba što pre da dođu beli ljudi.

Traper pozva svoje drugove, pa upita devojku:

— Koliko stražara ima kraj mosta?

— Montalka to ne zna tačno. Dvojica spuštaju i dižu most. Može da se dogodi da se kraj

njih, skriveni, nalaze još dvojica, kao obezbeđenje, dok se spušta ili podiže most. Moj beli čovek se sigurno seća kako nas je jedan od njih spasio od kolta onog zlog belog čoveka.

— Sećam se. On mi je spasao život.

Uto stigoše i ostali. Obradovaše se kada videše otvor u litici i onesvešćene stražare.

— Pomozite mi da rasturimo ovaj mehanizam za otvaranje vrata. Ostali neka vežu onu trojicu — reče traper.

Nije išlo lako, ali zahvaljujući traperovoj snazi, uspeše da onesposobe mehanizam i da ga odvoje od pokretne stene. Traper je ceo mehanizam, deo po deo, bacio u ponor, izašavši prethodno kroz otvor u steni.

Najzad oboriše i pokretni kamen koji je zatvarao izlaz, te i njega otkotrljaše u ponor. Otvor je sada bio slobodan.

— Tamo dole su najmanje četiri Acteka — reče im traper pre nego što nastaviše put — Njih ćemo likvidirati Džonson i ja. Oni su u boljem položaju, jer su skriveni, ali mi smo u prednosti jer imamo koltove.

— Krenimo — reče Stivenson nestrpljivo. — Želim što pre da budem slobodan.

— Još nešto da vam kažem. Do kanjona ima nešto više od pola sata brzog hoda. Ići ćemo zajedno do ivice šume gde ćete se vi sakriti i čekati.

Zatim reče, gledajući u Džonsona i devojku:

— Moja Montalka, Džonson i ja ćemo produžiti do mesta kraj kanjona gde se spušta most. Nadam se da ćemo mi pre otkriti stražare, nego oni nas.

— Zbog čega ne idemo svi zajedno? — upita Stivenson.

— Iz dva razloga: prvi, jer su stražari sumnjičavi, naročito posle bekstva Klarka Haulenda, a drugi, jer Montalka ne zna tačno koliko tamo ima stražara. Ako bismo se kretali u grupi, pre bi nas otkrili.

— Apači je u pravu — složi se Lendis.

— Onda napred — komandova traper i krenu preko oštrog kamena prema kanjonu.

Stigli su već na pola puta do šume, kad Montalka odjednom zastade. To učiniše i njeni pratioci.

— Da li moj beli čovek čuje ono što i Montalka?

Traper napreže sluh i začu odjek desetak ljudskih glasova koji kao da je dolazio ispod zemlje. Odjek se pojača i sli se u jedan dugačak, jednoglasan zov.

— To je ratni poklič mog plemena — zadrhta devojčin glas.

— Znači li to da su otkrili naše bekstvo? — upita traper.

— To je sigurno, moj beli čoveče. Treba da požurimo, jer će nas oni uskoro stići. Treba što pre da se dokopamo šume.

— Onda, prijatelji moji, ne štedite noge — reče traper. — Do šume nije daleko. Nadam se da stražari kraj kanjona neće čuti ratni poklič. Požurimo.

EPILOG

Kada su ušli u šumu, odjek pokliča se više nije čuo, prigušen sve jačim hućanjem Čihuae. Ipak, oni su i dalje žurno koračali, jer nisu želeli da ih neprijatelj stigne.

Montalka prva progovori:

— Montalka ima drugi plan kako da otkrije mesta na kome se nalaze stražari i da sazna koliko ih je.

— Kakav plan?

— Montalka će poći sama napred, a moj beli čovek i njegov prijatelj neka pođu za njom, upravljajući se prema šumu njenih koraka. Montalka će skrenuti pažnju stražara svojom pesmom i oni će se pojaviti pred njom.

— Nije li to opasno za tebe? — zabrinu se traper.

Ona se nasmeja.

— Moj dragi beli čovek zaboravlja da devojke Acteka baš u ovo vreme silaze do reke da pronađu sebi belog čoveka. Osim toga, Montalka je i sestra velikog poglavice.

— Boga mi, devojka je u pravu — složi se Džonson. — Apači, tvoja cura vredi više nego cela desetina mojih konjanika.

Devojka se prigušeno nasmeja i krenu. Njeni pratioci krenuše za njom, na izvesnom odstojanju, upravljajući se prema šumu njenih koraka.

Uskoro je počelo da sviće, tako da su ispred sebe videli njenu siluetu. Voda u kanjonu je hućala sve jače, što je značilo da će se uskoro približiti kanjonu.

Prošavši kroz šumu koja se prostirala do ivice kanjona, zastadoše na izlazu.

Montalka je pre njih zastala i zapevala, melodičnim glasom onu istu melodiju kojom je privukla traperu.

Stražar se ubrzo pojavi i, prepoznavši je, pozdravi sa poštovanjem. Dok je sa njim razgovarala, pojavi se još jedan, a zatim se svi uputiše prema jelama koje su rasle u blizini.

Traper i Džonson videše kako devojka sa interesovanjem zagleda jele i pokazuje rukom u jednom pravcu. Iskoristivši taj trenutak, dvojica drugova počеше oprezno da se približavaju puzeći, zaklanjajući se oprezno iza drveća, sve dok se sasvim ne približiše.

Montalka, kao da je znala šta se iza nje dešava — pričala je neprestano i odvlačila pažnju stražara od mehanizma za spuštanje mosta.

Stražari, ne nadajući se nikakvoj opasnosti, nisu uzeli svoje oružje. U takvoj situaciji nije bilo potrebno pucati, pogotovo ako su na tom mestu bila samo četiri stražara.

Još nekoliko koraka i pesnice će moći da obave posao isto tako dobro kao i koltovi.

Šta se u tom času dešavalo na mestu na kome su ostavili svoje drugove, nisu znali, ali je trebalo da deluje brže. Ratni poklici potomaka Acteka nisu se više čuli, najviše zbog hućanja vode u kanjonu.

Polako se prišunjaše stražarima, izašavši iz zaklona. Traper pokaza Džonsonu jednog stražara, dajući mu znak da će ga on srediti.

Kaplar Džonson prvi skoči. Samo što je načinio jedan korak, kad odnekud fjuknu strela i zbode mu se u rame. Padajući on uzviknu, više od iznenađenja, nego od bola.

— Tamo... na onom boru — pokaza glavom prema razgranatom boru, koji je, usamljen rastao između nekoliko jela.

Na svu sreću, traper je na vreme bio upozoren i u magnovenju ugleda ljudsku priliku na

drvetu i kako se sprema da odapne drugu strelu.

Nije oklevao.

„Pucanj, kao i krik pogođenog Acteka, nadjačаше za trenutak hućanje vode.

Dvojica stražara brzo uzeše koplja i podigoše ih u nameri da ih bace, iako im je devojka nešto oštro govorila. Čak je i jednog uhvatila za ruku.

Traper brzo zapuca i obori oba stražara, jednog za drugim.

— U zaklon — viknu devojci i oprezno osmotrivši okolinu, priđe Džonsonu.

— Kako si?

— Nije strašno — odgovori ovaj. — Srećom, strela je probila samo mišić ramena. Treba samo da odlomiš vrh i da izvadiš strelu.

Traper učini kako mu je rečeno, a devojka otkide komad tkanine od ogrtača i previ mu rame.

— Zna li Montalka kako se spušta most? — upita traper.

— Stražari su mi malopre objasnili, moj beli čoveče.

Polako se približiše jelama. Na njima su se nalazili metalni čekrci sa polugama kao i ručicama uz pomoć koji su se okretali.

Kaplar i traper prihvatiše ručice čekrka i počеше ih ravnomerno okretati. Dva jelova stabla, međusobno povezana daščicama, polako se spustiše preko kanjona.

Začuvši pucnjavu, pa zatim zatišje, ostali zarobljenici odlučеше da krenu prema kanjonu. U trenutku kada je most bio spušten, oni stigoše.

Montalka je prva prešla na drugu stranu.

Za njom požuriše i ostali, te se

dvojica sudariše na sredini mosta, u želji da se što pre dokopaju druge obale. Na sreću, uspjeli su da se održe na mostu, te tako svi srećno stigoše na drugu stranu.

Traper je poslednji prešao most. Tek što je stupio na tle, on preseče užad i zajedno sa ostalima, gurnu most u bezdan.

Devojka je stajala na udaljenosti od nekoliko koraka i posmatrala ih. Niko od njih nije obraćao pažnju na drugu stranu kanjona na kojoj su ležala dva pogodena stražara.

Da je neko pogledao samo na trenutak, video bi kako se jedan stražar pomera i privlači luk i strele. S mukom se uspravivši na kolena, zategnu luk i odape strelu.

Devojčin krik odjeknu u pras-kozorje.

Strela ju je pogodila posred grudi. Ona se zatetura preko staze smrti i ničice pade na travu. Podigavši se s mukom na lakat, ugleda traperu kako trči prema njoj.

— Montalka! Montalka, ljubavi moja! — očajno je vikao traper, a ona ga je čula kao iz daljine.

U glavi joj se mutilo, svest je napuštala, a glas voljenog postajao sve tiši. Zamućeni pogled željno je upirala u njegovo lice, koje se nadnosilo nad njom.

Uz bešan krik, kaplar Džonson nanišani i opali iz kolta. Stražar pade ne puštajući ni glasa.

Traper je klečao pored devojke, stavivši njenu glavu sebi na krilo. Ona mu se osmehnu.

Htela je nešto da kaže, ali glas joj nije izlazio iz grla. Najzad

ona tiho, isprekidanim glasom, reče:

— Najdraži moj. . . voljeni moj. . . beli čoveče. . .

Iz usta joj poteče tanak mlaz krvi i ona se još jednom, poslednji put osmehnu. Odmah zatim, glava joj klonu na stranu.

Montalka, sestra poglavice Melćoreha, potomka drevnih Acteka i praunuka stogodišnjeg Teutlilea, devojka koja ga je neizmerno volela i koja je za njega i njegove drugove žrtvovala svoj život, pridružila se svojim precima u večnim lovištima.

Na stazi smrti ležala je još jedna nevina žrtva.

Trinaest ljudi, obuzetih bolom, nemo su stajali kraj mrtvog devojčinog tela.

Traper je pažljivo spustio devojčinu glavu i polako izvukao strelu iz njenih grudi. Zatim je podigao mrtvu devojku i privio je na svoje široke grudi. Iz grla mu se ote jecaj, a niz lice skotrljaše suze.

Podigavši je na ruke, krenu u pravcu ranča Rokera Kolmana. Njegovi drugovi su ga ćutke sledili.

Kaplar Džonson i Džefri Len-dis su ostali da sačekaju Acteke i da se osvete za smrt svojih drugova i za devojčinu smrt. Posle sat vremena, stigoše na ranč sa vešću da se Acteci uopšte nisu pojavili.

*

Dva dana kasnije, stanovnici i gosti Kolmanovog ranča ugledaše u daljini oblake dima iznad litica gorostasne Gvadelupe.

Nedelju dana kasnije, odred konjice pod vođstvom poručnika Luisa Dekstera iz Fort Hen-

koka, zajedno sa Apači-Tomom i kaplarom Džonsonom, pređe preko kanjona Čihue i krenu u pravcu Rajske doline.

Na drugoj strani kanjona, naiđoše na mrtva tela trojice stražara. Nikoga nije bilo pored ulaza u dolinu i oni na tom mestu ostaviše konje. Dalje su namerali pešice.

Kada se malo kasnije spustiše na plato i kroz kratak tunel iziđoše na drugi, imali su šta i da vide.

Sve kuće su bile spaljene i delimično srušene. Strčali su samo ostaci kamenih zidova. Jezero je bilo suvo i oni ugledaše na brzinu prokopani kanal kojim je voda otekla sve do jednog mesta, gde je ponirala.

U dolini nije bilo ni žive duše. Ljudi i njihova stoka, netragom su nestali.

Kuda su potomci Acteka otišli, ostalo je tajna. Jedino je bilo sigurno da nisu prošli putem kojim su konjanici došli.

Ponovo preživljavajući sve što se do tada dogodilo u toj nekađašnjoj Rajskoj dolini, a sada

dolini očaja, traper se seti reči svoje voljene Montalke da postoji još jedan izlaz iz doline, koji je poznat samo poglavici Melćorehu i starom Teutlileu. On to saopšti i poručniku, te vojnici krenuše u potragu za njim.

Nakon dvočasovnog uzaludnog traženja, vratiće se putem kojim su i došli.

*

Traper je ostao još nedelju dana na ranču Kolmanovih. Najviše vremena je provodio na Montalkinom grobu, koji je, zahvaljujući gospođi Kolman i njnoj kćeri, bio stalno okićen cvećem.

Pre nego što će krenuti na Planinu Apača, kada je poslednji put posetio devojčin grob, učini mu se da kroz šuštanje lišća čuje reči koje mu je toliko puta ponavljala:

— Dragi moj beli čoveče!

Te reči su mu, dok je jahao prema Sijera Blanki i još dalje, na jug, dugo odjekivale u ušima. . .

PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA!

KONKURS ZA VESTERN ROMAN

Redakcija VESTERN ROMANA X-100 raspisuje stalni konkurs za vestern romane koji će se objavljivati u istoimenoj ediciji. Rukopisi treba da su obima od oko 8 autorskih tabaka (115 do 130 stranica sa 30 redova i 60—65 slovnihi mesta, novinarskog proreda, otkucani na pisačkoj mašini). Nagrađenih romana neće biti nego će Redakcija otkupiti svaki roman koji bude odgovarao njenim kriterijima, a o čemu će odlučiti posebni žiri. Rok slanja rukopisa nije ograničen. Informacije na telefon 021/623-170.

Rukopise slati na adresu:
•DNEVNIK•, Redakcija vestern romana
21000 Novi Sad
Vojvodanskih brigada br. 7/XII

PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA!

SEXpress

EROTSKI MAGAZIN
NA SVIM KIOSCIMA

Stimulativno!
Uzbudljivo!
Zanimljivo!
Kontakti!
Modeli!

U SLEDEĆEM BROJU

I. Kolins

AVETINJSKI RANČ

S obzirom na to kako se Džonatan borio, on je stvarno pružao sliku razjarenog bika kod kojeg je sva snaga bila koncentrisana u ramenima i snažnom vratu. Njegovo napregnuto dahtanje još više je pojačavalo taj utisak. . .

JUGOBANKA

**DODITE
DA SE DOGOVORI NO**

YU ISSN 0353-1287

9 770353 128102